

גמרא סדורה מסכת מנחות

פרק ה' - "כָּל הַמְּנַחוֹת בְּאוֹת מִצָּה"

לימוד פרק זה יהיה לרפואת
מו"ר הרב אלישע וישליצקי
שנזכה שיחזור לאיתנו הראשון במהרה

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודיך" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

י"ב אלול תשע"ח

מסכת מנחות פרק ה' - כָּל הַמְּנַחֹת בָּאוֹת מִצָּה

1. נב, ב - נג, א

רס"י

מתני'
כל המנחות: חוץ מחמץ
שבתורה. דכתיב על חלות לחם
 חמץ וגוי (ויקרא ז) ושתי הלחם
 דכתיב חמץ תאפינה (שם כג):
שאור בודה להן מתוכו. מתוך
 עשרון דתודה ושתי הלחם היה
 מוציא שאור שהוא לש מן הסלת
 מעט לאחר שנמדד וטומנו בסלת
 ומתחמץ מאיליו וממנו מחמץ
 את השאר:
אף היא אינה מן המובחר.
 שאינה מחמצת יפה לפי שאין לה
 שאור מחומץ יפה:
אלא מביא שאור. המחומץ יפה
 מתוך ביתו ונותן לתוך העשרון
 ומוסיף וממלא סלת:
אף היא היתה יתרה או חסרה.
 כגון אם השאור עבה ומגובל
 בקושי במעט מים אינו מחזיק
 נפח גדול כאילו היה קמח ונמצא
 העשרון יתר לפי שאם לא היה
 שאור מגובל היה נפחו גדול
 מעכשיו ואם אינו מגובל יפה
 שנתן בו מים הרבה נמצא נפחו
 גדול משאילו היה קמח ונמצא
 העשרון חסר שאם לא בשביל
 המים לא היה מלא:

גמ'

דכתיבא כתיבא. אותה מנחה
 שכתוב בה מצה כגון מנחת
 מאפה ומנחת מחבת הרי כתיב
 בה ודלא כתיבא אתא מהאי
 קרא דכילל לכל המנחות בצו את
 אהרן דכתיב זאת תורת המנחה
 וכתיב בתריה מצות תאכל:
שיאור דרבי מאיר. כל שהכסיפו
 פניו בפרק אלו עוברין (פסחים
 דף מח.) לרבי יהודה מצה מעליא
 היא:
ואי שיאור דרבי יהודה. דהיינו
 קרני חגבים וקבעי למימר לר"מ
 תאפה שיאור חמץ מעליא הוא:
אלא דרבי יהודה לרבי יהודה.
 ה"ג אילימא דר"מ לרבי יהודה
 מצה מעליא היא אלא דרבי
 יהודה לרבי יהודה:
רביכה. במים רותחין כדאמרין
 בתורת כהנים גבי חביתין
 מורבכת מלמד שנעשת ברותחין
 כל צרכן והוא חלוט:
אי דאיכא רבוכה. מנחה
 שמצותה ברבוכה כתיב בהדיא
 מורבכת תהא שלא תאפה חמץ:
לא כתיב בה רבוכה. תאפינה
 ומדלא כתיב בה שמע מינה לאו
 רבוכה בעינן:

מתניתין

כָּל הַמְּנַחֹת בָּאוֹת מִצָּה,
חוץ מחמץ שבתודה,
ושתי הלחם - שהן באות חמץ.
רבי מאיר אומר:
השאור בודה להן מתוכן ומחמץ.
רבי יהודה אומר:
אף היא אינה מן המובחר,
אלא מביא את השאור ונותנו לתוך המדה, וממלא את המדה.
אמרו לו: אף היא היתה חסרה או יתרה!

גמרא

בעא מיניה רבי פרידא מרבי אמי:
מנין לכל המנחות שהן באות מצה?

מנלן? דכתיב בה!

כתיב בה,

דלא כתיב בה, כתיב בה:

"זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' אל פני המזבח ... והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל"³²⁶ (ויקרא ו, ז-ט)

נגא

אמר ליה:

מצוה לא קא מיבעיא לי,

כי קא מיבעיא לי: לעכב?

אמר ליה:

לעכב נמי כתיב: "לא תאפה חמץ"³²⁷ (ויקרא ו, י) - אלא מצה.

מתקיף לה רב חסדא:

ואימא: "לא תאפה חמץ" אלא שיאור.

"שיאור" דמאן?

אי דרבי מאיר - לרבי יהודה מצה מעליא היא!

אי דרבי יהודה - לרבי מאיר חמץ מעליא הוא!

אי דרבי מאיר - לרבי מאיר מדלקי עליה חמץ הוא!

אלא דרבי יהודה, לרבי יהודה.

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק:

ואימא: "לא תאפה חמץ" - אלא חלוט!

"חלוט" - מאי ניהו? רביכה,

אי דאיכא רביכה - כתיב בה רביכה,

וקא לא כתיב בה רביכה!

ואימא דכתיב בה רביכה - מצוה ברביכה,

ודלא כתיב בה רביכה - אי בעי רביכה לייתי,

אי בעי מצה לייתי!

מתקיף לה רבינא:

³²⁶ זו זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן לפני ה' והוא אל פני המזבח. ח והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אוקרתה ליהוה. ט והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד יאכלוהו.
³²⁷ לא תאפה חמץ חלקים נתתי אותה מאשי קדש קדשים הוא כהטאת וכאשם

רש"י

ואימא: "לא תאפה חמין" - למיקם גברא בלאו בעלמא,
ואיפסולי לא מיפסלא!

אלא, מנלו?

כדתניא:

"מצה"³²⁸ (ויקרא ב, ה) - יכול מצנה?

תלמוד לומר: "תהיה" - הפתוב קבעה חובה".

³²⁸ ואם מנחה על המחבת קרבנה טלת בלולה בשמן מצה תהיה

רפ"י

מנין לכל המנחות שנילושות
 בפושרין וישמרם שלא יחמיצו.
 דקתני מתניתין (לקמן דף נה.)
 כל המנחות נילושות בפושרין
 ומשמרן שלא יחמיצו שנילושות
 כלומר דהואיל ונילושות
 בפושרין מצוה לשמרם שלא
 יחמיצו ושימור היינו שיעסוק
 בבצק כל שעה כדאמרינן
 בפסחים (דף מח.):
 החייה. כלומר הכשירה
 ושמרה:
 היא. נמי הוה משמע לעכב
 כדאמרינן בפירקין קמא (לעיל
 דף טז.) חטאת היא שאם שחט
 שלא לשמה פסולה:

2. נג, א

בְּעֵא מִינָה רַבִּי פְּרִידָא מֵרַבִּי אֲמִי:
 מִנֵּין לְכֹל הַמִּנְחוֹת שְׁנִילוּשׁוֹת בְּפוֹשְׁרִין וּמִשְׁמֶרֶן שְׁלֹא יִחְמִיצוּ וְלַמְדִּינָה מִפְּסַח,
 דְּכִתְיִב: "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצּוֹת"³²⁹ (שמות יב, יז)?

אָמַר לֵיהּ:

בְּגוּפָה כְּתִיב: "מִצֵּה תִהְיֶה"³³⁰ (ויקרא ב, ה) - הַחֲיִיָּה.

וְהָא אֲפִיקְתִּיה לְעַכְב!

אם כן לכתוב קרא: 'מצה היא' מאי "תהיה"? שמעת מינה תרתי.

³²⁹ ושמרתם את המצות מי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורותיכם הקת עולם

³³⁰ ואם מנהה על המחבת קרבנה סלת מלוכה בשמן מצה תהיה

3. נג, א-ב

רפ"י

דהוא עשירי לעזרא. ר"א
 בן עזריה עשירי לעזרא
 הסופר:
מאי כולי האי.
 דקמייחסתו ליה:
אי בר אוריין. אם בן
 תורה הוא הרי הגון:
חזייה. רבי פרידא לרבי
 עזרא שהיה צעור:
ופתח. באגדתא
 למיחביה:
שהודעתיד. שאני מייחד
 שמך בעולם:
אמר ליה טובתי בל
עליך. דהכי משמע ממה
 שאמרת להקב"ה ה'
 אתה אין טובתי עליך:
אלא לקדושים אשר
בארץ. דהני תרי קראי
 דסמיכי אהדדי וקודשא
 בריך הוא אמרינחו:
כיון דשמעיה. רבי עזרא
 לרבי פרידא דקאמר
 אדירי כל חפצי בס נזכר
 אגדה של אדיר:
יבא אדיר. כלומר כך
 אמר הקב"ה כשעשה
 נקמה במצרים (שמות
 טו) צללו כעופרת במים
 מצרים שהם אדירים:
מה לידידי. מפרש לקמן
 באברהם:

אמרי ליה רבנן לרבי פרידא:
רבי עזרא בר פריה דרבי אבטולס דהוא עשירי לרבי אלעזר בן עזריה דהוא עשירי לעזרא קאי אבבא.
 אָמַר: מאי כולי האי? אי בר אוריין הוא יאי!
 אי בר אוריין ובר אבבא - יאי!
 ואי בר אבבא ולא בר אוריין - אישא תיכליה!
 אָמְרו ליה: בר אוריין הוא.
 אָמַר להו: ליעול ולייתי.
 חזייה דהוה עכירא דעתיה,
 פתח ואמר: **"אמרת לה: אדני אתה טובתי בל עליך"** (תהילים טז, ב),
 אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם החזוק לי טובה שהודעתיה בעולם.
 אָמַר לה: **"טובתי בל עליך"** - איני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב שהודיעוני תחלה בעולם,
 שנאמר: **"לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בס"** (תהילים טז, ג).
 כיון דשמעיה דקאמר אדיר, פתח ואמר: **"יבא אדיר ויפרע לאדירים מאדירים באדירים"**.
"יבא אדיר" - זה הקדוש ברוך הוא,
 דכתיב: **"אדיר במרום ה"**³³¹ (תהילים צג, ד).
"ויפרע לאדירים" - אלו ישראל,
 שנאמר: **"ואדירי כל חפצי בס"** (תהילים טז, ג).
"מאדירים" - אלו המצרים,
 דכתיב: **"צללו כעופרת במים אדירים"**³³² (שמות טו, ז).
"באדירים" - אלו מים,
 שנאמר: **"מקולות מים רבים אדירים משברי ים"** (תהילים צג, ד).

"יבא ידיר בן ידיר, ויבנה ידיר לידד, בחלקו של ידיר, ויתפפרו בו ידירים".

"יבא ידיר" - זה שלמה המלך,
 דכתיב: **"וישלח ביד נתן הנביא ויקרא שמו ידירה בעבור ה"** (שמואל ב יב, כה).
"בן ידיר" - זה אברהם,
 דכתיב: **"מה לידידי בביתי"**³³³ (ירמיה יא, טו).
"ויבנה ידיר" - זה בית המקדש,
 דכתיב: **"מה ידירות משכנותיה"**³³⁴ (תהילים פד, ב).
"לידיר" - זה הקדוש ברוך הוא,
 דכתיב: **"אשירה נא לידידי"**³³⁵ (ישעיה ה, א).
"בחלקו של ידיר" - זה בנימין,
 שנאמר: **"לבנימין אמר ידיר ה' ישכן לבטח עליו"**³³⁶ (דברים לג, יב).
"ויתפפרו בו ידירים" - אלו ישראל,
 דכתיב: **"נתתי את ידירות נפשי בכף אויביה"**³³⁷ (ירמיה יב, ז).

נג,ב

³³¹ מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יהוה
³³² נשפת ברוחך כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים
³³³ מה לידידי בביתי עשיתה המזמתה הרבים ובשר קדש ועברו מעלך מי רעתכי או תעלוי
³³⁴ מה ידירות משכנותיה יהוה צבאות
³³⁵ אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו פרם הוה לידידי בקרו בו שמו
³³⁶ לבנימין אמר ידיר יהוה ישכן לבטח עליו חפף עליו כל היום ובין נתפיו שכן
³³⁷ עזבתי את ביתי נטשתי את נחלתי נתתי את ידירות נפשי בכף אויביה

כ"א

"יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים".

יבא טוב" - זה משה,

דְּכַתְיִב: "וּתְרָא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא"³³⁸ (שמות ב, ב).

"ויקבל טוב" - זו תורה,

דְּכַתְיִב: "כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם"³³⁹ (משלי ד, ב).

"מטוב" - זה הקדוש ברוך הוא,

דְּכַתְיִב: "טוֹב ה' לְכָל"³⁴⁰ (תהילים קמה, ט).

"לטובים" - אלו ישראל,

דְּכַתְיִב: "הַטִּיבָה ה' לְטוֹבִים"³⁴¹ (תהילים קכה, ד).

יבא זה ויקבל זאת מזה לעם זו".

"יבא זה" - זה משה,

דְּכַתְיִב: "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ"³⁴² (שמות לב, א).

"ויקבל זאת" - זו התורה,

דְּכַתְיִב: "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה"³⁴³ (דברים ד, מד).

"מזה" - זה הקדוש ברוך הוא,

דְּכַתְיִב: "זֶה אֱלֹהֵינוּ וְאֵנָהוּ"³⁴⁴ (שמות טו, ב).

"לעם זו" - אלו ישראל,

שְׁנֵאמַר: "עַם זֶה קִנִּיתִי"³⁴⁵ (שמות טו, זו).

³³⁸ ותהר האשה ותלך בן ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים

³³⁹ כי לקח טוב נתתי לכם תורתנו אל תעזבו

³⁴⁰ טוב יהוה לכל ורחמי על כל מעשיו

³⁴¹ הטיבה יהוה לטובים ולישרים בלבבותם

³⁴² וירא העם כי בשר משה לידת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו

מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו

³⁴³ וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל

³⁴⁴ עני וזמרת זה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו

³⁴⁵ תפל עליהם אימתה ופחד בגדל ורועף ודמו כאבן עד יעבר עמך יהוה עד יעבר עם זו קניית

4. נג, ב

רפ"י

עשיתה המזימתה. כל מעשיהם במזיד ובכוונה :
יעברו מעליך. שהעבירו מעליהם מילה :
כי רעתיכי אז תעלוזי. בשעת עליצותם מחזיקין יותר ברעותם ולא חוזרין בהן :
זית רענן. סמוך לה הוא קרא דמה לידידי :
זית אחריתו בסופו. שנטעו עכשיו ואינו טוען עד זמן גדול ואחר כך טוען פירות הרבה לישנא אחריתא שאין מתבשל מעט מעט כשאר אילנות אלא בסופו כולן יחד :
דליותיהן. טרויליש :
נתרועעו. נתרועצו כלומר נשבר גאון עוזם :
בעל הבית. הקב"ה :
כל אחת ואחת כשיעור ד' מלכיות. של עכשיו :
בזה אחר זה. דהווי ארבעה שיעורין ועכשיו בבת אחת דהוי כוליה חד שיעורא אלא שיהו מפוזרין מקצתן משועבדים לבבל ומקצתן ליוון [ומקצתן לפרס] ומקצתן לאדום :

אמר רבי יצחק:
 בשעה שחרב בית המקדש מצאו הקדוש ברוך הוא לאברהם שהיה עומד בבית המקדש,
 אמר לו: מה לידידי בבית?
 אמר לו: על עיסקי בני באתי.
 אמר לו: בניך חטאו, וגלו.
 אמר לו: שמא בשוגג חטאו?
 אמר לו: "עשיתיה המזימתה"³⁴⁶ (ירמיה יא, טו).
 אמר לו: שמא מיעוטן חטאו?
 אמר לו: הרבים.
 היה לה לזכור ברית מילה!
 אמר לו: "ובשר קודש יעברו מעליך" (ירמיה יא, טו).
 אמר לו: שמא אם המתנת להם היו חוזרין בתשובה!
 אמר לו: "כי רעתיכי אז תעלוזי" (ירמיה יא, טו).
 מיד, הניח דיו על ראשו
 והיה צועק,
 ובוכה,
 ואמר לו: שמא חס ושלום אין להם תקנה?
 יצתה בת קול ואמרה לו: "זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך"³⁴⁷ (ירמיה יא, טז) -
 מה זית זו אחריתו בסופו - אף ישראל אחריתו בסופו.

"לקול המולה גדולה הצית אש עליה ורעו דליותיו" (ירמיה יא, טז).

אמר רבי חיינא בר פפא:
 לקול מיליהן של מרגלים נתרועעו דליותיהן של ישראל.

דאמר רבי חיינא בר פפא:
 דבר גדול דברו מרגלים באותה שעה: **"כי חזק הוא ממנו"**³⁴⁸ (במדבר יג, לא) -
 אל תיקרי ממנו אלא ממנו,
 כבכול שאפילו בעל הבית אינו יכול להוציא פליו משם.

מתקיף לה רבי חייא ברבי חיינא:
 האי **"לקול המולה גדולה"** לקול מלה מיבעיא ליה!
 אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא לאברהם: קולך שמעתי וחמלתי עליהם,
 אני אמרתי ישתעבדו בארבע מלכיות כל אחת ואחת כשיעור ארבע מלכיות,
 השתא כל חדא וחדא מאי דפסיק לה.

ואיכא דאמרי:
 אני אמרתי: בזה אחר זה,
 עכשיו: בבת אחת.

אמר רבי יהושע בן לוי:
 למה נמשלו ישראל לזית?
 לומר לה: מה זית - אין עליו נושרין, לא בימות החמה, ולא בימות הגשמים,
 אף ישראל - אין להם בטילה עולמית לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ואמר רבי יוחנן:
 למה נמשלו ישראל לזית?
 לומר לה: מה זית - אינו מוציא שמנו אלא על ידי כתייתה,
 אף ישראל - אין חוזרין למוטב אלא על ידי יסורין.

³⁴⁶ מה לידידי בביתי עשיתיה המזימתה הרבים ובשר קודש יעברו מעליך כי רעתיכי אז תעלוזי
³⁴⁷ זית רענן יפה פרי תואר קרא יהוה שמך לקול המולה גדולה הצית אש עליה ורעו דליותיו
³⁴⁸ והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו

5. נג, ב

רש"י

מאי חסירה מאי יתירה. כלומר אימת חסירה ואימת יתירה: עבה. במעט מים מגובל נמצאת חסירה כדפרישית: עשרון קא כייל. ומאי איכפת לן למימר אילו הוה קמח הוי חסר או יתיר הא בשעת מדה לאו קמח הוא: לכמות שהן. לכמות שהיו כבר כשהיה קמח משערין ליה: לשון קל והגון ונשקול פורתא מיניה כו'. לרבי מאיר אמאי בודה מתוכו דאינו מן המובחר ולר' יהודה אמאי מביא שאור מביתו דאיכא למימר חסירה או יתירה: נשקול פורתא מיניה. לאחר שמדד עשרון סלת: ונחמציה אבראי. במקום חמימות או יטמננו בעיסה מחומצת עד שיתחמץ יפה ונהדר ונלישיה במקומו עם השאר: גזירה דילמא אתי לאיתויי מעלמא. אי שרית ליה לחמצו מבחוץ ולהחזירו כאן הרואה שהוא מביאו מן החוץ ולשו בכאן ואינו מודד עכשיו העשרון סבור שהוא מוסיף על העשרון ואתי לאיתויי שאור מעלמא לבד העשרון הילכך לרבי מאיר בודה מתוכו עדיף ולרבי יהודה מביאו מביתו קודם מדידה עדיף: לישנא אחרתא ונשקול פורתא מקמח של עשרון לאחר שנמדד עם שאור שמביא מביתו ולשוה בלישה אותו שאור שהביא מביתו אם עבה עבה ואם רך רך וניהדריה לתוך העשרון ואם עבה הוא וראה כשחסר העשרון עכשיו ודאי כך נפח חסר אז מה שהיה קמח באותו שיעור שעכשיו צריך להוסיף עליו כאותו שיעור שיש לך מן הסלת חוץ דודאי כך חסר נפח של אותו שאור שהביא מביתו יותר משאילו היה קמח ובכך היה העשרון יתר ואם רך הוא יראה כמה העשרון גדול עכשיו יותר ממה שהיה כשהוא קמח ודאי כשיעור זה גדולו נמי נפחו של שאור ראשון ובכך היה העשרון חסר וכך יוסיף עליו: גזירה דילמא אתי לאיתויי מעלמא. שמא ינסה מקמח עשרון אחר ויתן בעשרון לראות השיעור כמו שפירשנו ויערבנו אחר כך בזה ונמצא יתר לשון ראשון מצאתי בגליון:

"רבי מאיר אומר:

השאור בודה להן מתוכן ומחמצן.

רבי יהודה אומר:

אף היא אינה מן המובחר,

אלא מביא את השאור ונותנו לתוך המדה, וממלא את המדה.

אמרו לו: אף היא היתה חסרה או יתרה".

מאי "חסירה או יתירה"?

אמר רב חסדא:

עיסת השאור עבה - נמצאת יתירה,

מדת העשרון רכה - נמצאת חסירה.

סוף סוף פי קא פיל, לעשרון קא פיל!

רבה ורב יוסף דאמרי תרוניהו:

לכמות שהן היתה משערין.

ולישקול פורתא מיניה וליחמציה מאבראי, וליתיה ונלישיה בהדיה!

גזירה דלמא אתי לאיתויי מעלמא.

6. נג, ב - נד, א

רפ"י

אין מחמיצין. לשתי הלחם
 ותודה בתפוחים דלא הוי חמץ
 מעליא:
 רב כהנא מתני. משום רבי חנינא
 בן תרדיון אמרו מחמיצין:
 תפוח. של תרומה:
 שרסקו. ונתנו לעיסת חולין:
 לימא ר' חנינא היא. דאמר
 חימוץ מעליא היא ואישתכח
 דאיחמצה בתרומה ואסורה:
 נוקשה. לשון רעוע כלומר חמץ
 שפל:

תנו רבנן:

נד, א

"אין מחמיצין בתפוחים,
 משום רבי חנינא בן גמליאל אמרו: מחמיצין".

רב כהנא מתני לה ברבי חנינא בן תרדיון.

קמאן אזלא הא דתנו:

"תפוח שריסקו ונתנו בתוך העיסה וחימצה - הרי זו אסורה?"
 קמאן?

לימא רבי חנינא בן גמליאל היא, ולא רבנן?

אפילו תימא רבנן,

נהי דחמץ גמור - לא הוי,

נוקשה מיהא הוי.

7. נד, א - נה, א

רש"י

מנחת חוטא. חריבה היא וקשה לקמוץ שלא יהא קומץ חסר כשהוא מוחק בגודל מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה נושר מן הקמח יותר מדאי:

מגבלה במים. ותהא נוחה לקמוץ דרחמנא לא אסר אלא שמן:

ר' יצחק סבר כמות שהוא. עכשיו משערין לקומץ הוה ליה קומץ מעליא ורבי אילא סבר לכמות שהן כאילו היה קמח משערין ונמצא יתר או חסר דאי עבה היא העיסה חסר נפחה כמלא הקומץ סלת יותר משאם היה הקמח ואם רך היא נתרבה נפחו [במלא קומץ] וחסר סלתו:

כמות שהן משערין. והוה ליה קומץ שוה כמות שהיא וא"כ אמאי פסל ר' אילא:

קסבר חריבה מכל דבר. משמע ומנחת חוטא איקרי חריבה דכתיב וכל מנחה בלולה בשמן וחריבה (ויקרא ז):

בשר העגל. שלא היה בו כביצה: **ונתפח.** עד כביצה שכן דרך בשר העגל לתפוח:

או בשר זקנה. בהמה שהיה בו כביצה שכן דרך זקנה להתמעך משתערין לכמות שהן:

ור' יוחנן אמרי כמות שהן. שנינו דמשמע כמות שהן עכשיו ובשר העגל טמא הואיל ועכשיו יש בו כביצה ובשר הזקנה שפחת טהור:

ור"ש ב"ר וריש לקיש לכמות שהן. דאינהו מפרשי לברייתא דלכמות שהן שנינו דהיינו כמות שהיו מעיקרא ובשר העגל טהור ובשר הזקנה טמא:

טהור לשעבר. קודם שפח שלא היה בו כביצה:

וטמא כו'. וקשיא לריש לקיש:

וכן בפיגול ונותר. קס"ד דהכי משמע שאם נותר או פיגול הוא ולא היה בו כזית ועכשיו יש כזית חייב כרת האוכלו ואי מדרבנן ליכא כרת הואיל ומדאורייתא לאו שיעורא הוא:

וכן בטומאת פיגול ונותר. דק"ל בפרק כיצד צולין (פסחים פה.) הפיגול והנותר מטמאין את הידים אפילו לא נגעה בהן טומאה משום חשדי כהונה כדמפרש התם וקאמר בשר עגל של פיגול או נותר שלא היתה בו כביצה ותפח ועמד על כביצה טמא מכאן ולהבא מדרבנן לטמא את הידים:

סלקא דעתך אמינא הואיל וטומאת פיגול ונותר. לטמא את הידים מדרבנן הוא אפילו כי אית ביה שיעורא מעיקרא:

כולי האי בטומאת דרבנן לא עבוד רבנן. דלימרו נמי כמות שהוא עכשיו משתערין לטמא טומאת אוכלין לכביצה הואיל ולית ביה שיעורא קא משמע לן:

דמעיקרא לא הוה ביה. לאו איסור הוא אלא מיה בעלמא:

כי פליגי כו'. ובשר העגל שנתפח אסיפיה קאי שחור לכמות שהיה בשר זקנה שנתמעט אמציעיה קאי והכי קאמר אע"ג שנתמעט כשיעור שיש בו עכשיו משערין הואיל וכבר הוה בהן נמי האי שיעורא ומיחייב מדאורייתא ולא אמרין בשעה שצמקו נדחו מאיסורייהו והוה ליה כמי שלא היה בו מתחילה והשתא איתא ופטור מדאורייתא ורבי שמעון וריש לקיש סברי יש דיחוי באיסורין וכיון דאידיחי אידיחי ולא יקבל עוד טומאה מדאורייתא אלא מדרבנן:

אמר רבי אילא:

אין לך הקשה לקמיצה יותר ממנחת חוטא.

רב יצחק בר אבדימי אמר:

מנחת חוטא מגבלה במים, וכשרה.

לימא בהא קא מיפלגי:

דמר סבר: כמות שהן משערין,

ומר סבר: לכמות שהיו משערין.

לא,

דכולי עלמא: כמות שהן משערין,

ובהא קא מיפלגי:

דמר סבר: מאי "חריבה"³⁴⁹? חריבה משמן.

ומר סבר: "חריבה" מכל דבר.

תנן התם:

"בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעך משתערין לכמות שהן" (עוקצין ב, ח).

רב ורבי חייא ורבי יוחנן אמרי:

משתערין כמות שהן.

שמואל ורבי שמעון בר רבי וריש לקיש אמרי:

משתערין לכמות שהן.

מיתבי:

"בשר העגל שלא היה בו בשיעור ותפח ועמד על בשיעור - טהור לשעבר,

וטמא מיכן ולהבא!"

מדרבנן.

אי הכי,

אימא סיפא: "וכן בפיגול,

וכן בנותר!"

אי אמרת בשלמא: דאורייתא - היינו דאיכא פיגול ונותר,

אלא אי אמרת: דרבנן - פיגול ונותר בדרבנן מי איכא?!

אימא: וכן בטומאת פיגול,

וכן בטומאת נותר.

סלקא דעתך אמינא: הואיל וטומאת פיגול וטומאת נותר דרבנן היא,

כולי האי בדרבנן לא עבוד רבנן,

קא משמע לן.

תא שמע:

"בשר זקנה שהיה בו בשיעור וצמק פחות משיעור - טמא לשעבר,

וטהור מיכן ולהבא."

אמר רבה:

כל היכא דמעיקרא הוה ביה והשתא לית ביה - הא לית ביה,

וכל היכא דמעיקרא לא הוה ביה והשתא הוה ביה - מדרבנן.

כי פליגי:

כגון: שהיה בו בשיעור וצמק,

נדב,

³⁴⁹ וְכָל מְנַחֵת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְחָרִיבָה לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאִשּׁוֹ

וְחֹזֵר וְתַפַּח,

דָּמַר סָבַר: יֵשׁ דִּיחוּי בְּאִיסוּרָא,

וְיִמַּר סָבַר: אֵין דִּיחוּי בְּאִיסוּרָא.

וּמִי אֵיכָא לְמָאן דְּאָמַר דִּישׁ דִּיחוּי בְּאִיסוּרִין?!

וְהִתְנַן:

"כְּבִיצָה אוֹכְלִין שֶׁהֵנִיחָה בְּחֶמֶה וְנִתְמַעְטוּ,

יְכוּ: כְּזֵית מִן הַמֵּת,

כְּזֵית מִן הַנְּבֵלָה,

וּכְעֶרְשָׁה מִן הַשְּׂרָץ,

וּכְזֵית פִּיגוּל,

וּכְזֵית נוֹתֵר,

וּכְזֵית חֶלֶב - טְהוּרִין,

וְאִין חֲטִיבִין עֲלֵיהֶן מְשוּם: פִּיגוּל,

וְנוֹתֵר,

וְחֶלֶב.

הֵנִיחָן בְּגִשְׁמִים וְתַפְחוּ - טְמֵאִין,

וְחֲטִיבִין עֲלֵיהֶם מְשוּם: פִּיגוּל,

וְנוֹתֵר,

וְחֶלֶב (טהרות ג, ד)!"

תִּיבִיתָא לְמָאן דְּאָמַר: "יֵשׁ דִּיחוּי בְּאִיסוּרִין!"

תִּיבִיתָא.

תָּא שְׁמַע:

"תּוֹרְמִין תְּאֲנִים עַל הַגְּרוּגְרוֹת בְּמִנְיָן."

אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא: לְכַמּוֹת שְׁהוּן מְשַׁעְרִין - שְׁפִיר,

אֵלֶּא אִי אִמְרַת: כְּמוֹת שְׁהוּן - הָוָה לִיה מְרַבָּה בְּמַעֲשָׂרוֹת -

וְתִנְיָא³⁵⁰: **"הַמְרַבָּה בְּמַעֲשָׂרוֹת - פִּירוֹתֶיהָ מִתּוֹקְנֶיהָ,**

וּמַעֲשָׂרוֹתֶיהָ מִקּוֹלְקֵלִין!"

אֵלֶּא מָאִי? לְכַמּוֹת שְׁהוּן?!

אִימָא סִיפָא: **"גְּרוּגְרוֹת עַל הַתְּאֲנִים בְּמִדָּה,"**

אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא: כְּמוֹת שְׁהוּן - שְׁפִיר,

אֵלֶּא אִי אִמְרַת: לְכַמּוֹת שְׁהוּן - מְרַבָּה בְּמַעֲשָׂרוֹת הוּא!

אֵלֶּא, הֵכָא - בְּתְרוּמָה גְּדוּלָה עֶסְקִין,

וְרִישָׁא - בְּעֵין יָפָה,

וְסִיפָא - בְּעֵין יָפָה הִיא.

אִי הָכִי, אִימָא סִיפָא: **"אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי:**

אָבָא הָיָה נוֹטֵל עֶשֶׂר גְּרוּגְרוֹת שְׁבַמְקָצוֹעַ עַל תְּשֻׁעִים שְׁבַפְלָלָה."

וְאִי בְּתְרוּמָה גְּדוּלָה - עֶשֶׂר מָאִי עֶבֶדְתִּיהָ?

אֵלֶּא, הֵכָא: בְּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר עֶסְקִין,

וְאָבָא אֶלְעָזָר בֶּן גּוּמֵל הוּא,

דְּתִנְיָא:

"אָבָא אֶלְעָזָר בֶּן גּוּמֵל אָמַר:

"וְנִחְשָׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם"³⁵¹ (במדבר יח, כז) - בְּשֵׁתִי תְרוּמוֹת הַכְּתוּב מִדְּבַר,

אֶחָת - תְּרוּמָה גְּדוּלָה,

וְאֶחָת - תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר.

בְּשֵׁם שְׁתְּרוּמָה גְּדוּלָה - נִיטְלַת בְּאוֹמֵד וּבְמִחְשָׁבָה,

רַס"י

טְהוּרִין. קָאִי אַאוּכְלִין וּמוֹת וּנְבִילָה

וְשֵׁרָץ:

וְאִין חֲטִיבִין. קָאִי אַנוֹתֵר וּפִיגוּל

וְחֶלֶב:

הֵנִיחָן בְּגִשְׁמִים. לַאלוּ עֲצֻמָּן לַאֲחַר

שְׁצֻמְקוּ:

תּוֹרְמִין. לַאו תְּרוּמָה מִמֶּשׁ אֵלֶּא

מַעֲשֵׂר:

תְּאֲנִים. לַחִים גְּרוּגְרוֹת תְּאֲנִים

יְבִשִׁים שְׁצֻמְקוּ וְכוּצוּ:

בְּמִנְיָן. עֶשֶׂר תְּאֲנִים עַל תְּשֻׁעִים

גְּרוּגְרוֹת אֲבַל בְּמִדָּה לֹא מְשוּם דְּהוּי

מִמַּעֲט בְּמַעֲשֵׂר לְגַבִּי מִנִּין דְּכִי מִנִּית

לְהוּ לְגְרוּגְרוֹת דְּחוּלִין וּלְתְּאֲנִים

דְּמַעֲשֵׂר לֹא תִשְׁתַּכַּח בְּכָל עֶשֶׂר

גְּרוּגְרוֹת דְּחוּלִין חֲדָא תְּאֲנָה דְּמַעֲשֵׂר

דְּכָלִי דְּמַחְזִיק מֵאָה גְּרוּגְרוֹת לֹא

מַחְזִיק טַפִּי מִנִּי תְּאֲנִים:

אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא לְכַמּוֹת שְׁהוּן.

גְּרוּגְרוֹת מַעֲיָקְרָא כְּשֶׁהוּן לַחִין

מְשַׁעְרִין שְׁפִיר תְּאֲנִים מִתְּאֲנִים

תְּרִים אֵלֶּא אִי אִמְרַת כְּמוֹת שְׁהוּן

הַשְׁתָּא מְשַׁעְרִין הוּוּה לִיה מְרַבָּה

בְּמַעֲשָׂרוֹת לְגַבִּי מִדָּה דְּהֵינּוּ עֶשֶׂרָה

תְּאֲנִים דְּתְרוּמָה מַחְזִיקִי קָבָא וְצִ'

גְּרוּגְרוֹת לֹא מַחְזִיקִי אֶפִּילוּ חֲמִשָּׁה

קָבִין וְהוּוּה אֶחָד מִחֲמִשָּׁה:

הַמְרַבָּה בְּמַעֲשָׂרוֹת. תּוֹרַם מִן הַכְּרִי

מוֹדֵד אַרְבַּעַת קָבִין לַחוּלִין וְהַחֲמִישִׁי

לְמַעֲשֵׂר:

מַעֲשָׂרוֹתֶיהָ מִקּוֹלְקֵלִין. טַבֵּל וּמַעֲשֵׂר

מַעוֹרְבִין דְּחֲצִי קָב הַחֲמִישִׁי הוּי

מַעֲשֵׂר וְחֲצִיו הוּי טַבֵּל כְּשֶׁאֵר תְּבֹאָה

שְׁבַכְרִי:

גְּרוּגְרוֹת עַל הַתְּאֲנִים בְּמִדָּה. וְלֹא

בְּמִנְיָן מְשוּם דְּמַמַּעֲט בְּמַעֲשֵׂר לְגַבִּי

מִדָּה דְּאִי כִּיֵּל לְצִ' תְּאֲנִים מַחְזִיקִין

תְּשֻׁעָה קָבִין וְכִי כִּיֵּלֵת עֶשֶׂרָה

גְּרוּגְרוֹת לֹא מַחְזִיקִי אֵלֶּא פִּלְגָא קָבָא

וְאִשְׁתַּכַּח דְּלֹא מַעֲשֵׂר אֵלֶּא חֲדָא מִן כִּי:

אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא. כְּמוֹת

שְׁהַגְּרוּגְרוֹת עַכְשָׁיו מְשַׁעְרִין וְלֹא

אִיכְפַת לָן מִמָּאִי דְּהוּוּ מַעֲיָקְרָא:

שְׁפִיר. דְּהָא תּוֹרַם קָב עַל תְּשֻׁעָה

קָבִין:

אֵלֶּא אִי אִמְרַת לְכַמּוֹת שְׁהוּן. מְרַבָּה

בְּמַעֲשָׂרוֹת הוּוּה דְּאִי הוּוּ לַחִים הוּוּה

בְּהָאִי קָב גְּרוּגְרוֹת שְׁנֵי קָבִין:

תְּרוּמָה גְּדוּלָה. נִיטְלַת בְּעֵין יָפָה דְּלֹא

נִתְנָה תּוֹרָה בְּהַ שִׁיעוּרָא

וּמִדְּאוּרִיתָא חִטָּה אֶחָת פּוֹטְרַת

הַכְּרִי וּרְבִנָן אִמְרוּ עֵין יָפָה אֶחָד

מֵאַרְבַּעִים בִּינוּנִית אֶחָד מִנִּי עֵין רַעָה

אֶחָד מְשֻׁשִׁים אֵלֶּמָא נִיטְלַת בְּעֵין

יָפָה:

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יוֹסִי. אֵתָא

לְאַפִּילוּגִי דְּאַפִּילוּ גְּרוּגְרוֹת תּוֹרְמִין

עַל תְּאֲנִים בְּמִנְיָן דְּסַבִּירָא לִיה

לְכַמּוֹת שְׁהוּן מְשַׁעְרִין דְּלֹא מִמַּעֲט

בְּמַעֲשֵׂר:

מַקְצוֹעַ. כְּלִי שְׁנוֹתֵין בּוּ הַגְּרוּגְרוֹת

וְעַל שֵׁם כְּלִי קָרִי לְהוּ קַצִּיעוֹת בְּכַמָּה

דּוֹכְתִין:

שְׁבַכְלָלָה. תְּאֲנִים לַחִים:

בְּשֵׁתִי תְרוּמוֹת הַכְּתוּב מִדְּבַר. דְּהַכִּי

מְשַׁמַּע אִי קָרָא דְּכִתִּיב בְּתְרוּמַת

מַעֲשֵׂר דְּלוּיִם וְנִחְשָׁב לָכֶם כְּלוּמִי

בְּמַחְשָׁבָה תִּטְלוּ תְרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּדָגֵן

מִן הַגּוֹרֵן כְּאוֹתָה תְרוּמָה שְׁנִטְלַת מִן

הַגּוֹרֵן דְּהֵינּוּ תְרוּמָה גְּדוּלָה אֵלֶּמָא

שְׁתֵּי תְרוּמוֹת כְּתִיבִי בְּהָאִי קָרָא

וּמָהֵאִי קָרָא נִפְקָא לָן אֶתְרוּיְהוּ

דְּנִיטְלוּת בְּמַחְשָׁבָה וּבְאוֹמֵד דּוֹנְחָשׁב

אֶתְרוּיְהוּ קָאִי:

³⁵⁰ הגהת מסורת הש"ס

³⁵¹ וְנִחְשָׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כְּדָגֵן מִן הַגּוֹרֵן וְכַמְלָאָה מִן הַיָּקָב

רש"י

באומד. שאם יש לו פירות הרבה אין צריך למדוד אלא באומד יטול אחד מחמשים:
במחשבה. כדאמרן בעלמא (שבת דף קמב.) נותן עיניו בצד זה ואוכל מצד אחר:
ומינה. כלומר מהא דר' אלעזר גופה מייתי פירכא:
אלא אי כמות שהן השתא משערינן. בצר להו מעשרות לענין מדה אי הוה כייל להו להנך דתרום במנין משתכח מעשר זוטא:

בן תרומת מעשר - ניטלת באומד ^ ובמחשבה.
מה תרומה גדולה בעין יפה - אף תרומת מעשר בעין יפה."

ומינה: **"אמר רבי אלעזר בר רבי יוסי:**
אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבבבללה."
 אי אמרת בשלמא: לקמות שהן אמרינן - שפיר,
 אלא אי אמרת: כמות שהן בציר להו!

כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר:
 שאני גרוגרות, הואיל ויכול לשולקן ולהחזירן לקמות שהן.

8. נה, א

כ"י

תורמין תאנים על הגרורות.

ובמנין:

מקום שרגיל לעשות כו'.
שמצויין אנשים שיעשו גרורות
וישתמרו או הוא עצמו יעשה
אותם גרורות לאחר זמן עם
תאנים שלו:

מקום שאין רגיל לא. דבעין
שיתרום מן המתקיים ותאנים
לחין מרקיבין ואין משתמרין:

אי איכא כהן. שיתנס מיד:

תורם מן היפה. שמא כהן
יאכלם מיד תאנים יפין ואין
מתקיימין גרורות מתקיימין
ואין יפין:

ולא גרורות על התאנים. במנין:

ואפילו במקום שרגיל. ולא
אמרינן סופו של כהן נמי לעשותן
גרורות ונמצא שאינו מפסידן
אלא זיל בתר השתא והרי הוא
ממעט במעשר:

דליכא כהן. ובעי למצנעיהו עד
דלישכח כהן וליתיב ליה הלכך
תורם מן המתקיים:

בתרי טעמי. כגון הכא כדאמרינן
רישא דליכא כהן וסיפא דאיכא
כהן:

ולא מוקמי בתרי תנאי. דלא
אמרי' רישא וסיפא דליכא כהן
ודקפרכת והתנן תורם מן
המתקיים תנאי היא דהא תרי
תנאי פליגי בהכי:

תנו רבנן:

**"תורמין תאנים על הגרורות, במקום שרגילין לעשות תאנים גרורות.
ולא גרורות על תאנים, ואפילו במקום שרגילין לעשות תאנים גרורות."**

אמר ר':

"תורמין תאנים על הגרורות, במקום שרגילין לעשות תאנים גרורות."

"במקום שרגילין" - אין,

במקום שאין רגילין - לא.

היכי דמי?

אי דאיכא כהן מקום שאינו רגיל - אמאי לא?

והתנן:

"מקום שיש כהן - תורם מן היפה" (תרומות ב, ד)!

אלא פשיטא דליכא כהן.

אימא סיפא: **"ולא גרורות על התאנים,**

ואפילו במקום שרגיל לעשות תאנים גרורות,"

ואי דליכא כהן - אמאי לא?!

והתנן:

"מקום שאין כהן - תורם מן המתקיים" (תרומות ב, ד)!

אלא פשיטא דאיכא כהן.

רישא - דליכא כהן,

סיפא - דאיכא כהן?!

אין,

רישא - דליכא כהן,

סיפא - דאיכא כהן.

אמר ר' פפא:

שמע מינה: דחקינן ומוקמינן מתניתין בתרי טעמי,
ולא מוקמינן בתרי תנאי.

9. נה, א

רש"י

מתני'
שנאמ' כל המנחה אשר תקריבו
וגו'. ארישא קאי דקתני ומשמרן
שלא יחמיצו מקודם קמיצה
משתעי:
עריכתה. טורני"ר:

גמ'
מה"מ. דחייב [בשירים] ועובר
בלא תעשה דמקרא דמתניתין
לא שמעינן אלא קומץ דלגבוה
אזיל:
מעשה יחידי. מעשה חשוב בפני
עצמו:
לאתויי קיטוף. שמחליק פניה
במים אע"ג דלאו מעשה כל כך
הוא:
אנן. הך דרשא דשירים מחלקם
קאמר' מדסמוך חלקם ללא
תאפה:
אימא כוליה לשירים אתא.
כדכתיב חלקם ולישה ועריכה
ואפיה דליהו חייב על הקומץ
[ובשירים] מהיכא ילפת:
ואימא אפיה. דפרט בה קרא
ואפקיה מן הכלל לחיובי עלה
חדא ואכולהו אינד חדא ולא
ליחייב (אלא) תרתי:
מרוחקין. לא תעשה בויקרא לא
תאפה בצו את אהרן:

מתניתין

כל המנחות - נילושות בפושרין,
ומשמרן שלא יחמיצו.
ואם החמיצו שיריה - עובר בלא תעשה,
שנאמר: "כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ"³⁵² (ויקרא ב, יא) -
וחייב: על לישתה,
ועל עריכתה,
ועל אפייתה.

גמרא

מנא הני מילי?

אמר ריש לקיש:

דאמר קרא: **"לא תאפה חמץ חלקם"**³⁵³ (ויקרא ו, י) - אפילו חלקם לא תאפה חמץ.

והאי להכי הוא דאתא!?

האי מיבעי ליה לכדתנא:

"לא תאפה חמץ"³⁵⁴ (ויקרא ב, יא) - **מה תלמוד לומר?**

והלא כבר נאמר: "לא תעשה חמץ" (ויקרא ב, יא),

לפי שנאמר: "לא תעשה חמץ" - יכול לא יהא חייב אלא אחת על כולם?

תלמוד לומר: "לא תאפה" (ויקרא ו, י).

אפיה בכלל היתה, למה יצאת?

להקיש אליה: מה אפיה מיוחדת שהיא מעשה יחידי, וחייבין עליה בפני עצמה,

אף אני אביא לישתה ועריכתה וכל מעשה יחידי שבה.

לאיתויי קיטוף שהוא מעשה יחידי.

וחייבין עליה בפני עצמה!"

אנן מ"חלקם" (ויקרא ו, י) קאמרין.

ואימא: כוליה להכי הוא דאתא!

אם כן לכתוב 'חלקם לא תאפה חמץ', מאי **"לא תאפה חמץ חלקם"**?

שמעתי מינה: תרתי.

ואימא: אפיה, דפרט בה רחמנא,

ליחייב חדא,

אינד ליחייב חדא אכולהו!

משום דהוה "דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד,

לא ללמד על עצמו יצא,

אלא ללמד על הכלל כולו יצא".

ואימא:

"לא תעשה" - כלל,

"לא תאפה" - פרט,

כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט,

אפיה - אין,

מידי אחרינא - לא!

אמר רבי אפטוריקי:

משום דהוי כלל ופרט המרוחקין זה מזה,

³⁵² וחשוב לכם תרומתכם פדגו מן הגדן וכמלאה מן היקב

³⁵³ לא תאפה חמץ חלקם נתתי אתה מאשי קדש קדשים הוא כהטאת וכאשם

³⁵⁴ כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ מי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה

וכל כָּלל וּפְרָט המְרוּחָקִין זֶה מִזֶּה - אֵין דְּנִין אוֹתָן בְּכָלל וּפְרָט.

רַש"י

ושחט אותו. בשעיר נשיא כתיב: **בצפון.** בעולה כתיב על ירך המזבח צפונה בויקרא: **והלא כבר נאמר כו'.** והא נמי בכלל שאר חטאות הוא: **לקבעו.** דשנה עליו הכתוב לעכב: **או אינו.** אלא לכך יצאה שזה טעון צפון ולא אחר ומה אני מקיים במקום אשר וגוי תשחט החטאת בשעיר נשיא הכתוב מדבר:

ת"ל. פסוק שלישי ושחט החטאת וגוי ללמד זה בנה אב לכל החטאות ללמד עליהן שיטענו צפון: **כלל ופרט.** תשחט החטאת כלל כל החטאות בצפון ושחט אותו פרט שעיר נשיא ולא אחר דאע"ג דמרוחקין דושחט אותו כתיב בויקרא ותשחט החטאת כתיב בצו את אהרן:

האי פרט וכלל הוא. דושחט אותו כתיב ברישא והדר כלל בצו את אהרן ואיתרבו להו כל חטאות ואכתיו ושחט את החטאת במקום העולה למה לי אלא ודאי לאו כלל ופרט המרוחקין קא קשיא ליה [אלא אותו קא קשיא ליה] ומשום הכי איצטריך פסוק שלישי:

והשתא דנפקא ליה מושחט את החטאת. דלא אמרינן אין אחר טעון צפון אלא דנשיא אותו למה לי והא ליכא למימר דלמעוטי שאר חטאת מעיכובא קאתי דהא בשחיטת קדשים מייתי צפון לכל חטאות בין למצוה בין לעכב בפי איזהו מקומן (זבחים מט.):

שעיר נחשון. שהקריבו הנשיאים שעירי חטאות בחנוכת המזבח ולהכי נקט נחשון דהוא הראשון והנהו ממעט דאין טעונין צפון דלא באו על חטא כשאר חטאת: **וסמך ידו על ראש השעיר.** בנשיא כתיב ומצי למכתב וסמך ידו על ראשו טעמייהו דר' יהודה ור"ש מפרש בפרק שתי מדות (דף צב. ב.):

תינח לר' יהודה. דמרבי ליה לסמיכה איצטריך למעוטי מצפון:

מתלב רב אדא בר אבהו ואמר ליה כד:

"וכלל ופרט המרוחקין זה מזה אין דנין אותן בכלל ופרט?" והתניא:

"**ושחט אותו במקום אשר ישחט העולה לפני ה' חטאת הוא**"³⁵⁵ (ויקרא ד, כד) -

היכן עולה נשחטת? בצפון.

אף זה - בצפון.

וכי אנו מבאין למידין?!

והלא כבר נאמר: "במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת"³⁵⁶ (ויקרא ו, יח)!

הא למה זה יצא?

לקובעו, שאם לא שחט אותו בצפון - פסלו.

אתה אומר לכך יצאת או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון?

תלמוד לומר: "ושחט את החטאת במקום העולה"³⁵⁷ (ויקרא ד, כט) -

זה בנה אב לכל חטאות שטעונות צפון."

טעמא דכתב רחמנא: **ושחט את החטאת,**

הא לאו הכי - הוה אמינא: שזה טעון צפון, ואין אחר טעון צפון.

מאי טעמא?

לאו משום דהוה כָּלל וּפְרָט ואף על גב דמרוחקין זה מזה - דנין אותן בכלל ופרט!

מתקיף ליה רב אשי:

האי כָּלל וּפְרָט הוא?!

פְּרָט וּכְלָל הוא!

ונעשה כָּלל מוסיף על הפרט,

ואיתרבי להו כל מילי.

אָלָא תנא **"אותו"** קא קשיא ליה,

והכי קאמר: או אינו אלא שזה טעון צפון ואין אחר טעון צפון

דכתב רחמנא **"אותו"**.

והשתא דנפקא ליה מ**"ושחט את החטאת"** -

"אותו" - למעוטי מאי?

למעוטי (נחשו"ן ושח"ט עו"פ בפס"ח סימן)

"אותו" - בצפון, ואין שעיר נחשון בצפון.

סְלָקָא דעתך אמינא: הואיל ואיתרבי לענן סמיכה, ליתרבי נמי לענן צפון,

קא משמע לן.

וסמיכה גופה - מנלן?

דתניא:

"וסמך ידו על ראש השעיר" (ויקרא ד, כד) - **לרבות שעיר נחשון לסמיכה,**

דברי רבי יהודה,

רבי שמעון אומר:

לרבות שעירי עבודת פוכבים לסמיכה."

א, נ

מתקיף ליה רבינא:

תינח לרבי יהודה,

לרבי שמעון - מאי איכא למימר?

³⁵⁵ וסמך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העולה לפני יהוה חטאת הוא

³⁵⁶ דבר אל אהרן ואל בניו לאמר זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא

³⁵⁷ במהדורת וילנא: (אשר ישחט את)

³⁵⁸ וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העולה

אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא:
 לרבי יהודה נמי, מאי דאיתרבי - איתרבי,
 מאי דלא איתרבי - לא איתרבי.

וכי תימא: אי לא מעטיה קרא,
 הוה אמינא: תיתי בבנין אב - סמיכה גופה לישתוק קרא מיניה ותייתי בבנין אב!
 אלא, שעה מדורות לא ילפינן - הכא נמי שעה מדורות לא ילפינן!

אלא, "אותו" - טעון צפון, ואין השוחט עומד בצפון.

מדרבי אחייה נפקא,

דתניא:

"דבי אחייה אומר:

"ושחט אותו על ירך המזבח צמונה"³⁵⁹ (ויקרא א, יא) - מה תלמוד לומר?

לפי שמצינו במקביל שעומד בצפון ומקבל בצפון,

ואם עמד בדרום וקיבל בצפון - פסול,

יכול אף זה בן?

תלמוד לומר: "אותו" - אותו בצפון,

ולא השוחט צריך להיות עומד בצפון."

אלא "אותו" בצפון,

ואין בן עוף בצפון.

סלקא דעתך אמינא: ליתי בקל וחומר מן צאן,

ומה בן צאן שלא קבע לו כהן, קבע לו צפון,

בן עוף שקבע לו כהן אינו דין שנקבע לו צפון?!

מה לכן צאן שכן קבע לו כלי?

אלא "אותו" - בצפון,

ואין פסח בצפון.

פסח מדרבי אליעזר בן יעקב נפקא,

דתניא:

"דבי אליעזר בן יעקב אומר:

יכול יהא הפסח טעון צפון,

ודין הוא: ומה עולה שלא קבע לה זמן בשחיטתה קבע לה צפון -

פסח שקבע לו זמן לשחיטתו אינו דין שקבע לו צפון?

מה לעולה שכן בליל.

מחטאת - מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי בריתות!

מאשם - מה לאשם שכן קדשי קדשים!

מבולחה נמי - שכן קדשי קדשים!"

אלא לעולם כדקאמרינן מעיקרא,

"אותו" - בצפון,

ואין השוחט בצפון.

ודקא קשיא לך מדרבי אחייה נפקא!

דרבי אחייה לאו למעוטי שוחט בצפון הוא דאָתא,

אלא הכי קאמר: אין השוחט בצפון,

אבל מקבל בצפון.

מקבל מ'ולקח'³⁶⁰ (ויקרא ד, כט) - לו יקח" נפקא!

"ולקח"³⁶¹ לא משמע ליה.

רש"י

וכי תימא אי לא מעטיה. מאותו
 אתי מבנין אב כשאר חטאות
 שטעונן צפון הא לא מצית
 אמרת דא"כ דבכלל חטאת היא
 אמאי מרבי ליה לסמיכה
 לישתוק קרא מעל ראש השעיר
 דסמיכה:

ותיתי. סמיכת נחשון מבנין אב
 דמה מצינו בשאר חטאות
 דלטעון סמיכה אף זה כן:

אלא שעה מדורות לא ילפינן.
 הילכך אמאי איצטריך למעוטי
 מצפון:

אותו. הקרבן בצפון אבל השוחט
 יכול לעמוד בדרום ושוחט בסכין
 ארוכה:

מקבל עומד בצפון. מפרש
 בשחיתת קדשים בפי איזהו
 מקומן (דף מח.) דקאמר חטאת
 מנלך דבעי צפון דכתיב ושחט את
 החטאת במקום העולה קבלה
 מנלך דכתיב בתריה ולקח הכהן
 מדם החטאת מקבל עצמו מנלך
 ולקח לו יקח:

בן צאן קבע לו כלי. סכין
 דשחיתה כתיב ביה ובשחיתה
 כתיב ויקח את המאכלת לשחוט
 את בנו (בראשית כב) אבל בן עוף
 מליקתו בצפורן:

מחטאת. גמרינן דאין לו זמן
 קבוע וטעון צפון וכל שכן פסח:
 וקא פריך מה לחטאת שכן
 מכפרת על חייבי בריתות:

וקאמר מאשם. מייתנין ליה
 וקפריך מה לאשם שכן קדשי
 קדשים תאמר בפסח דקדשים
 קלים הוא אלמא פסח מצפון
 מהאי דינא אימעוט:

דרבי אחייה לאו למעוטי שוחט
 בצפון. דהאי מאותו דשעיר
 נפקא אלא למילף דמקבל עומד
 בצפון דהכי קאמר רבי אחייה
 אין השוחט בצפון אבל מקבל
 בצפון ואי קשיא לרבי אחייה
 אימא אותו ואלא מקבל
 בצפון:

³⁵⁹ ושחט אותו על ירך המזבח צמונה לפני יהוה ודרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב

³⁶⁰ ולקח המה מדמיה באצבעו ונתנו על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח.

³⁶¹ כמה שינויי גירסאות נעשו כאן ע"פ רשי ושיטה מקובצת

10. נו, א

רש"י

אפאה לוקה שתיים כו'. דאפייה
 גמר עריכה היא:
 והאמרת מעשה יחידי היא.
 ואמאי מחייבת ליה תרתי:
 ערך הוא ואפה הוא. לאיחויבי
 תרתי אתרוייהו:
 ערך חבריה ואפה הוא. מיחייב
 חבריה חדא ואיהו תרתי אאפיה
 ואעריכה דגמר גמרה ואעיג
 דחייב חבריה אעריכה הוא חייב
 נמי עלה כדאמר נמי לקמן (דף
 נז.) להביא מחמץ אחר מחמץ:

"וְחַיִּיב: עַל לִישָׁתָּה,
 וְעַל עֲרִיכְתָּה,
 וְעַל אֲפִייתָה".

אָמַר רַב פֶּפְאָה:
 אֲפָאָה - לֹקֵה שְׁתֵּימִם,
 אַחַת - עַל עֲרִיכְתָּה,
 וְאַחַת - עַל אֲפִייתָה.

וְהָא אָמַרְתָּ: מָה אֲפִייה מְיוֹחֶדֶת שֶׁהִיא מְעַשֶׂה יְחִידִי,
 וְחַיִּיבִין עָלֶיהָ בְּפָנֵי עֲצָמָה!

לֹא קָשְׁיָא:
 הָא - דְּעָרִיךְ הוּא, וְאֲפָה הוּא,
 הָא - דְּעָרִיךְ חֲבֵרִיהּ, וְהֵיב לִיהּ וְאֲפָה.

12. נו, ב - נז, א

רש"י

הניח שאור על גבי עיסת.
מנחות:
וישב לו ונתחמצה מאליה חייב.
בהנחה בעלמא:
כמעשה שבת. כי היכי דמיחייב
מניח בשר על גחלים בשבת
ונצלה מאליו חייב:
כמעשה צלי בשבת. כלומר הכא
חייב בהנחה בעלמא כי היכי
דמיחייב בשבת אם היה עושה בו
מעשה צלי גמור שהיפך בו
דהתם איכא לפלוגי בין הפך ללא
הפך כגון בכה"ג כדמפרש לקמן
דאי לא הפך הוה בשיל מצד אחד
אבל גבי חימוץ ליכא לפלוגי:

אמר רבי אמי:

הניח שאור על גבי עיסה והלך וישב לו ונתחמצה מאליה - חייב עליה כמעשה שבת.

ומעשה שבת פי האי גוונא - מי מיחייב!?

והאמר רבה בר בר חנה אאמר רבי יוחנן:

הניח בשר על גבי גחלים,

היפך בו - חייב,

לא היפך בו - פטור!

נא

אמר רבא:

מאי "חייב" נמי דקאמר?

כמעשה צלי של שבת.

13. נז, א

רפ"י

אילימא דכי לא הפיך ביה לא בשיל פשיטא. דלא היפך פטור דהא לא נצלה ולא מידי עבד: מאכל בן דרוסאי. שליש הוא מבושל: קמ"ל. הא דקתני לא היפך פטור אע"ג דבשיל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי לאו כלום הוא: ואם נצלה בו מצד אחד כגרוגרת. צלייה גמורה חייב אפילו כי לא היפך: קודת. חור כל שהוא במקדח בשבת חייב: דחזו לצרף. כמו שעושין גרין כשצריכין לחור אחד קודחין שלשה קטנים זה בצד זה ומחברים אותן: לבבא דאקלידא. לשון של מפתח שראשו חד ותוחבן בתוך התיבה ופותח ונועל:

גופא:

"אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הניח בשר על גבי גחלים, היפך בו - חייב, לא היפך בו - פטור."

היכי דמי?

אילימא: דאי לא היפך ביה לא בשיל - פשיטא! אלא דאי לא מהפיך ליה נמי הנה בשיל - אמאי לא מיחייב!

לא צריכא דאי לא היפך ביה הנה בשיל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי, וכי מהפיך ביה בשיל משני צדדין כמאכל בן דרוסאי, וקא משמע לן דכל מצד אחד כמאכל בן דרוסאי לא כלום הוא.

אמר רבא:

ואם נצלה בו כגרוגרת מצד אחד, במקום אחד - חייב.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

במקום אחד - אין, בשנים או שלשה מקומות - לא? והתנן:

"הקודח כל שהוא - חייב" (שבת קב:).

היכי דמי?

אילימא: במקום אחד - כל שהוא למאי חזי? אלא לאו בשנים או שלשה מקומות דחזו לצירוף!

לא, לעולם במקום אחד, דחזו לבבא³⁶⁷ דאקלידא.

ואיכא דאמרי:

אמר רבא:

אפילו בשנים ושלשה מקומות.

אמר ליה רבינא לרב אשי:

אף אנו נמי תנינא:

"הקודח כל שהוא - חייב" (שבת קב:).

היכי דמי?

אילימא: במקום אחד כל שהוא - למאי חזי? אלא לאו בשנים ושלשה מקומות דחזו לצירוף.

לא,

לעולם במקום אחד, דחזו לבבא דאקלידא.

³⁶⁷ יש הגורסים: לנכא (=שן של מפתח)

14. נז, א-ב

רפ"י

אלא קומץ. שלא יטול קומץ לבדו ויחמיצנו: מנחה מנין. שלא יחמיץ כל המנחה יחד קודם קמיצה: שאר מנחות מנין. דהאי קרא במנחת מרחשת כתיב: פסולה. כגון שיצאת או נטמאת: וחזר וחימצה. כלומר גמר מעשה חימוצה שאפאה: מהו. מי מיחייב משום מחמץ אחר מחמץ או לא: או דלמא כיון דחימצה לא מהני ליה בה פסול יוצא. דלאו קדושה גמורה היא ואין בה אלא פסול חימוץ וחייב כשאר מחמץ אחר מחמץ: חימצה. לקומץ: בראשו של מזבח מהו. אשר תקריבו משמע כל זמן שמחוסרת הקרבה עבר עליה אבל לאחר הקרבה לא: מחוסר הקטרה. ליתנה על האש: והשתא דנפקא לן מכל המנחה. דאפילו כשהקומץ מעורבת חייב עלי: אשר תקריבו. משמע דאקומץ לחודיה קאי למה לי: לרבות מנחת נסכים לחימוץ. שאם חמצה חייב משום דהאי קרא גבי שאר מנחות ששיריהן נאכלין כתיב איצטריך לרבויהנהו להני וה"נ תנינא לה בתורת כהנים אין לי בלא תעשה חמץ אלא במנחה ששיריה נאכלין מנין ת"ל כל המנחה וגוי להביא מנחת נסכים אבל לחם הפנים לא לקי עליה דקסבר מדת יבש לא נתקדשה ומר מרבי לחם הפנים דלא תימא בנקמצות אמר רחמנא שמהן קרב למזבח אבל האי דלא קרב מיניה לא קסבר מדת יבש נתקדשה אבל מנחת נסכים לא לקי: ומי פירות אין מחמיצין. ולית ליה מגבלה במים וכשרה ומנחת כהנים וכהן משיח נמי איתרבאי מיניה והני משום פלוגתייהו נקט: וקפריך מנחת נסכים מי הויא חימוץ הא מי פירות הן. דבשמך נגבלה דהא יש לה גי' לוגין לעשרון דבשלמא שאר חימוץ מנחות שאין שמנן מרובה כו' נותנין בהן מים הלכך איתסר בהן חימוץ אבל בהא מאי חימוץ איכא: מגבלה במים. הלכך אית בהו חימוץ: מדת יבש היא. דלא היו נותנין בביסא שהיא כלי שרת אלא בעשרון כשמודדין ועשרון מדת יבש הוא:

תנו רבנן:

"אילו נאמר: 'אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ"³⁶⁸ (ויקרא ב, יא) - הייתי אומר אין לו³⁶⁹ ב"לא תעשה חמץ" אלא קומץ בלבד, מנחה מנין? תלמוד לומר: "מנחה".

שאך מנחות מנין?

תלמוד לומר: "כל המנחה" (ויקרא ב, יא).

"אשר תקריבו לה" - בשרה,

ולא פסולה.

מבאן אמרו: המחמיץ את הנשיקה - חייב,

ואת הפסולה - פטור."

בעי רב פפא:

חימצה ויצאת,

וחזר וחימצה - מהו?

כיון דיצאת - איפסילה לה ביוצא,

וכי הדר מחמיץ לה - לא מיחייב עליה משום מחמיץ אחר מחמיץ,

או דילמא:

כיון דחימצה פסול, יוצא לא מהני ביה,

וכי הדר מחמיץ לה מיחייב עליה משום מחמיץ אחר מחמיץ?

תיקו.

בעי רב מרי:

חימצה בראשו של מזבח - מהו?

"אשר תקריבו"³⁷⁰ (ויקרא ב, יא) אמר רחמנא - והא אקרבה,

או דילמא:

מחוסר הקטרה, כמחוסר מעשה דמי?

תיקו.

והשתא דנפקא ליה מ"כל המנחה" - "אשר תקריבו"³⁷¹ למה לי?

מיבעי ליה לכדתניא:

"אשר תקריבו" - לרבות מנחת נסכים לחימוץ,

דברי רבי יוסי הגלילי.

רבי עקיבא אומר:

לרבות לחם הפנים לחימוץ."

"מנחת נסכים" - מי פירות הם,

ומי פירות - אין מחמיצין!

נזב,

אמר ריש לקיש:

אומר ה"ה דבי יוסי הגלילי: מנחת נסכים - מגבלה במים וכשרה.

לחם הפנים - מדת יבש היא,

ושמענא ליה לרבי עקיבא דאמר: מדת יבש לא נתקדשה!

³⁶⁸ כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ מי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה

³⁶⁹ במהדורת וילנא: (א"א)

³⁷⁰ כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ מי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה

³⁷¹ גירסת מהדורת וילנא: (לה)

שֶׁלַח רַבִּין מִשְׁמִייה דְרַבִּי יוֹחָנָן:

כִּד הֵיא הַצֵּעָה שְׁל מִשְׁנָה,

וְאִיפּוּד:

"אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ" - לְרִבּוֹת לֶחֶם הַפְּנִים לְחִימוּן,

דְּכַרִּי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר:

לְרִבּוֹת מְנַחַת נִסְכִּים לְחִימוּן".

וְאִזְדָּא רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעֲמִייה,

דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי וְאֶחָד מִתְלַמִּידֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמְרוּ דְּכָר אֶחָד,

וּמְנוּ? רַבִּי יִאֲשִׁייה,

דְּתַנִּיָּא:

"וַיִּמְשְׁחֶם וַיִּקְדָּשׁ אוֹתָם"³⁷² (במדבר ז, א) -

רַבִּי יִאֲשִׁייה אוֹמֵר:

מִדַּת הַלֶּחֶם - נִמְשַׁח בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ,

מִדַּת יָבֵשׁ - נִמְשַׁחוּ מִבְּפָנִים,

וְאִין נִמְשַׁחוּ מִבְּחוּץ.

רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר:

מִדַּת הַלֶּחֶם - נִמְשַׁחוּ מִבְּפָנִים,

וְאִין נִמְשַׁחוּ מִבְּחוּץ.

מִדּוֹת יָבֵשׁ - לֹא נִמְשַׁחוּ כֹּל עֵינָם.

תִּדְע לָךְ שֶׁהֲרִי אֵין מְקַדְּשׁוֹת -

דְּכַתִּיב: "מִמּוֹשְׁבוֹתֵיכֶם תִּבְיִאוּ לֶחֶם תְּנוּפֵה שְׁתִּים שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים,

סֶלֶת תַּהֲיִינָה,

חֲמִין תִּאֲפִינָה,

בַּמִּזְבֵּיחַ לַיהוָה" (ויקרא כג, ז).

אֵימַתִּי הֵן "לֹא"?

לְאַחַד שְׁנֵי אֲפִינָה.

בְּמֵאֵי קָא מִיפְלָגִי?

בְּ"אוֹתָם" -

רַבִּי יִאֲשִׁייה סָבַר: "אוֹתָם" - לְמַעוּטֵי מִדַּת יָבֵשׁ בְּחוּץ.

וְרַבִּי יוֹנָתָן סָבַר: מִדַּת יָבֵשׁ - חוֹל הוּא וְלֹא אֲצִטְרִיד קָרָא לְמַעוּטֵי,

כִּי אֲצִטְרִיד קָרָא לְמַעוּטֵי מִדַּת לֶחֶם מִבְּחוּץ.

לֵימָא נְמִי: רַבִּי עֲקִיבָא וְאֶחָד מִתְלַמִּידֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל אָמְרוּ דְּכָר אֶחָד, וּמְנוּ? רַבִּי יוֹנָתָן?

מִשּׁוּם דְּלֹא שָׂוּוּ בְּמִדַּת לֶחֶם לְהַדְדִּי.

אָמַר לִייה רַב פֶּפְא לְאַבְי:

וְהָא אֵיכָא בִּיסָא דְלַח הוּא!

אָמַר לִייה:

כְּגוֹן שְׁלֵשׁ עַל גְּבִי קִטְבְּלִיָּא.

אֵי הֲכִי, דְּקָאָמַר לִייה רַבִּי יוֹנָתָן: "תִּדְע לָךְ שֶׁהֲרִי אֵינָה מְקַדְּשׁוֹת",

לֵימָא לִייה: כְּגוֹן דְּכִיילָא בְּעֶשְׂרוֹן דְּחוּל!

הֲכִי הַשְׁתָּא?!

בְּשִׁלְמָא בִּיסָא, לֹא כְּתַב רַחֲמָנָא דְלַעֲבִיד בִּיסָא לְמִילֵּשׁ בִּייה, כִּי לֵשׁ לָהּ עַל גְּבִי קִטְבְּלִיָּא לִית לָן בְּהָ. אֵלָא עֶשְׂרוֹן, כִּינן דְּאָמַר רַחֲמָנָא עֲבִיד עֶשְׂרוֹן וְכִייל בִּייה, שְׁבִיב עֶשְׂרוֹן דְּקוּדְשׁ וְכִייל בְּעֶשְׂרוֹן דְּחוּל.

רַבִּי

וּשְׁמַעִינן לְרַבִּי עֲקִיבָא כו'. בְּפִי ב' מִדּוֹת (לְקַמֵּן דָּף צ.) וְכִינן דְּלֹא קְדוּשָׁה הֵיא עַד שִׁיסְדְּרָנָה בְּשַׁלְחֵן אֲמַאי עֲבַר עֲלֵיהּ וְלְקַמֵּן פְּרִידָה הֵיא מִדַּת לֶחֶם הֵיא (נְמִי שְׁהֲרִי נִתְנוּ) בְּבִיסָא כְּשִׁלְשָׁה וּמִשְׁנֵי לִייה לְקַמֵּן:

שֶׁלַח רַבִּין וְדַאי כִּד הַצֵּעָה הַמְּשֻׁנָה. כְּדַאמְרֵן:

אֲבַל אֲפִידָה לָהּ. מִשּׁוּם דְּהֵיא פִּירְכָּא:

וְאִזְדָּא ר' יוֹחָנָן לְטַעֲמִייה. דְּמוֹקִי הַךְ דְּלַחֵם כו' יוֹסִי אֲלַמָּא לְר' יוֹסִי מִדַּת יָבֵשׁ נִתְקַדְּשָׁה לְטַעֲמִייה כו':

וַיִּמְשַׁחֶם וַיִּקְדָּשׁ אוֹתָם. אֲכִלִּי מִזֶּבֶחַ קָאִי דְלַחֵם הֵם:

מִדַּת הַלֶּחֶם. הֵין וְחַצִּי הֵין וְכוּלְהוּ אִידֵךְ דְּמִפְרֵשׁ בְּפִי ב' מִדּוֹת (לְקַמֵּן דָּף פז):

תִּדְע לָךְ. דְּלֹא נִמְשַׁחַה שְׁהֲרִי אֵינָה מִתְקַדְּשַׁת מֵהַ שְׁבִתוּכָה עַד לְאַחַר שְׁנֵי אֲפִינָה דְתַנּוּר הֵיא שְׁנֵי אֲפִינָה אֲבַל מְעִיקְרָא לֹא קְדֻשָׁתָהּ עֶשְׂרוֹן שְׁנֵי אֲפִינָה בּוּ וְרַבִּי יִאֲשִׁייה דְרִישׁ בְּכוּרִים לְה' אֲקוּדָם אֲפִינָה קָאִי:

אוֹתָם בְּפָנִים. שֶׁל כְּלֵי מִשְׁמַע:

וְנִימָא נְמִי ר' יוֹחָנָן ר' עוֹר יוֹנָתָן אֲמַרו דְּבַר אֶחָד. דְּהֵיא תְרוּיִייהוּ אֵינָה לְהוּ מִדַּת יָבֵשׁ לֹא נִתְקַדְּשָׁה: מִשּׁוּם דְּלֹא שׁוּוּ. ר' עוֹר יוֹנָתָן בְּמִדַּת לֶחֶם כִּי הַדְדִּי דְרַבִּי יוֹנָתָן אֲמַר מִדַּת לֶחֶם בְּפָנִים וְלֹא בְּחוּץ וְר' עוֹר יוֹנָתָן בְּחוּץ בֵּין מִבְּפָנִים בֵּין מִבְּחוּץ נִתְקַדְּשָׁה בְּפִי שְׁתֵּי מִדּוֹת (לְקַמֵּן דָּף צ.):

וְהֵיאִיכָא בִּיסָא. כְּלֵי שְׂרֵת:

קִטְבְּלִיָּא. עוֹר:

לֵימָא לִייה. רַבִּי יִאֲשִׁייה הֲכִי דְלֹא נִתְקַדְּשָׁה עַד אֲפִינָה:

כְּגוֹן דְּכִיילָא בְּעֶשְׂרוֹן דְּחוּל. כִּי הֲכִי דְנִשְׁתַּנֵּית גְּבִי לִישָׁה:

עֶשְׂרוֹן. כְּתִיב בְּתוֹרָה וְעֶשְׂרוֹן סֶלֶת:

³⁷² וְהוּא בְּיוֹם מִלּוֹת מִשָּׁה לְהַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֵת כָּל מְלִי וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ וְאֵת כָּל מְלִי וַיִּמְשַׁחֶם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם

15. נז, ב

כ"י

קדשי קדשים . כגון זבחי שלמי
צבור דהן כבשי עצרת:
מותר העומר. שירים שנותרו מן
הקומץ:
כל שממנו לאישים. כל שעלה
כבר ממנו למזבח ומבשר
קרבות כבר עלו חלב וכליות ומן
המנחות כבר עלה הקומץ ומשתי
הלחם כבר עלו חלבי כבשי עצרת
הבאין עמהן וכגופן דמו ומלחם
הפנים בזיכי לבונה: יצאו שתי
הלחם ולחם הפנים:
מדון הגשה לקמן בהאי פירקין
(ד' סא.). אין מגופו לאישים.
הלכך לענין הגשה לא דמו לשאר
מנחות שמגופן לאישים אבל
לענין הקטרה שירים ניהו
דכבשים ובזיכין מתירין אותן:

תנו רבנן:

"מנין למעלה מבשר חטאת,

ומבשר אשם,

ומבשר קדשי הקדשים,

ומקדשים קלים,

וממותר העומר,

וממותר שתי הלחם,

ומלחם הפנים,

ומשירי מנחות - נהוא גלא תעשה?

תלמוד לומר: "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה"³⁷³ (ויקרא ב, יא) -
כל שהוא ממנו לאישים הרי הוא ב"ב תקטירו".

ושתי הלחם ולחם הפנים יש מהן לאישים!?

והתניא:

"יצאו שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהם לאישים!"

אמר רב ששת:

אין מגופו לאישים.

³⁷³ כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ מי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה

16. נז, ב - נח, א

רש"י

מכולם. מאחד מאלה :
חייב. כאילו העלהו על המזבח :
(מזבח) ואל המזבח לא יעלו.
 דסמך ללא תקטירו ממנו אשה :
אותם. ב' הלחם מן שאור ובכורים
 מן דבש דכתיב בההוא קרא וה"ק
 קרבן ראשית תקריבו אותם
 דהיינו שתי הלחם מן השאור
 דכתיב (ויקרא כג) חמץ תאפינה
 וראשית מיקרו דהן ראשית לכל
 המנחות הבאות מתבואת שנה זו
 דכתיב בה (במדבר כח) מנחה
 חדשה ובכורים מן הדבש ואיקרו
 ראשית [דכתיב ראשית] בכורי
 אדמתך (שמות כג) הנך הוא
 דרבינן ליה כבש כמזבח כדכתיב
 (ויקרא ב) ואל המזבח לא יעלו :
מידי אחריני. כגון בשר חטאות
 וכל הנך דלעיל דאסירי משום כל
 שממנו לאישים לא רבינן לך כבש
 כמזבח :

יכול יהא יחיד מתנדב ומביא
כיוצא בה. שתי לחם דעליה קאי
 דכתיב (שם) קרבן ראשית וגו' :
תקריבו. משמע ציבור :
אבל יהא צבור מביא. ב' הלחם
 נדבם ומאן דגריס ליה הכי קאמר
 חובה והיכי דמי נדבת צבור כגון
 ממעות של שופרותיהם :
מה יש לך להביא. ל"ג לה בתורת
 כהנים ומאן דגריס ליה הכי קאמר
 מה יש לך להביא מהן חובה דהא
 ראשית חובה משמע דלא אשכחן
 קרבן ראשית :
אם נאמר כל דבש. לרבות חצי
 קומץ כדמפרש לקמן :
למה נאמר כל שאור. נגמר מדבש
 אי נמי לא לכתוב כל גבי דבש
 ונילף משאור :
שאור הותר מכללו. כדמפרש
 לקמן :
דבש הותר בשירי מנחות. אם
 רוצה ללוש ולטון שירי מנחה
 דבש מותר דכל מתנות כהונה
 נאכלות בגדולה כדאמרינן בפי
 הזרוע והלחיים (חולין דף קלב :)
 לך נתתים למשחה לגדולה כדרך
 שהמלכים אוכלין :
שאור לא הותר בשירי המנחה.
 כדאמרינן לעיל אפילו חלקם לא
 תאפה חמץ :
לאו שתי הלחם דקרבה נדבה.
 במזבח דאי מהנך דחובה לא מצי
 למימר דהא לא הותר במקדש
 דלא קרב למזבח :
לקרב עמהן. אשני כבשי עצרת
 קאמר דקריבים עם שתי הלחם
 והיינו הותרו מכלל במקדש לקרב
 עמהן :
בכורים נמי. שהיו מביאין עמהם
 עופות :
והסלים שבידן. של בכורים שביד
 הבעלים ניתנין לכהנים :
לעטר בכורים אתו. הנך עופות
 ולא חובה ניהו והדתנן במסכת
 בכורים (פ"ב מ"ד) ומייתנין בלולב
 וערבה (סוכה דף מז :) הבכורים
 טעונין קרבן ושיר וברכה ולינה
 אמרינן בתלמוד ירושלמי דהאי
 קרבן שלמים הוא כתיב הכא
 ושמחת בכל הטוב וכתוב התם
 וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת
 ולא קריבים עמהן חשיב להו
 שלא היו זקוקין זה [לזה] לבא יחד
 למקדש אלא חובה עליו להביא
 שלמים (קודם) לשם :

איתמר:

המזבח מכולם על גבי הכבש:
 רבי יוחנן אומר: חייב.
 רבי אלעזר אומר: פטור.

"רבי יוחנן אומר: חייב" - דתניא:

"המזבח" (ויקרא ב, יב) - אין לי אלא מזבח, כבש מנין?

תלמוד לומר: "ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח" (ויקרא ב, יב).

"ורבי אלעזר אומר: פטור" - מאי טעמא?

דאמר קרא: (ויקרא ב-יא). "שאור ... ודבש ... קרבן ראשית תקריבו אותם" -
 "אותם" - הוא דרבי לך, כבש כמזבח,
 אבל מידי אחרניא - לא.

נח, א ורבי יוחנן, האי "אותם" - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתניא:

"יכול יהא יחיד מתנדב ומביא כיוצא בה נדבה,

וקורא אני בה: "מזבחה שפתיה תשמור ועשיתה" (דברים כג, כד)?

תלמוד לומר: "קרבן ראשית תקריבו" (ויקרא ב, יב) - ציבור אמתיה לך,
 ולא יחיד.

יכול לא יהא יחיד מביא, שאינו מביא חובתו כיוצא בה,

אבל יהא ציבור מביא שממביא חובתו כיוצא בה?

תלמוד לומר: "אותם".

ומה יש לך להביא?

שתי הלחם מן השאור,

ובכורים מן הדבש".

ושתי הלחם לא יקריבו נדבה!?

והתניא:

"אם נאמר: "כל שאור" (ויקרא ב, יא) למה נאמר "כל דבש"?

ואם נאמר: "כל דבש" למה נאמר "כל שאור"?

מפני שיש בשאור מה שאין בדבש,

ויש בדבש מה שאין בשאור.

שאור - הותר מכללו במקדש,

דבש - לא הותר מכללו במקדש.

דבש - הותר בשירי מנחות,

שאור - לא הותר בשירי מנחות".

הא מפני שיש בשאור מה שאין בדבש,

ויש בדבש מה שאין בשאור,

הוצרך לומר: "כל שאור", והוצרך לומר: "כל דבש".

"שאור הותר מכללו במקדש" - מאי ניהו?

לאו שתי הלחם דקרבה נדבה!

אמר רב עמרם:

לא! ליקרב עמהם.

אי הכי, בכורים נמי!

דתנן:

"הגוזלות שעל גבי הסליו היו עולות,

והסלים שבידם ניתנין לכהנים" (ביכורים ג, ה)!

הנהו לעטר בכורים הוא דאתנו.

³⁷⁴ קרבן ראשית תקריבו אותם ליהוה ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח

³⁷⁵ בוילנא : לרצון

17. נח, א

כ"י

כל ששמו קרבן. אמר רחמנא דלא יקטירו משיריו דהכי כתיב בתר דההוא קרא קרבן ראשית ומקרא נדרש לפניו: עוף שמו קרבן דכתיב (ויקרא א) ואם מן העוף עולה קרבנו:
לוג שמן של מצורע. אין ממנו לאישים אבל קרבן איקרי כדאמרינן באלו מנחות לכל קרבנם ורבות לוג שמן של מצורע ובגופיה נמי כתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן ואי קשיא הרי קרב ממנו [דאשם מצורע בא עמו] לאישים כשתי הלחם משום כבשים הא לא קשיא דאשם לא שייך בהדי לוג לגמרי דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים כדאמרן בהקומץ זוטא (לעיל דף טו):

בְּעֵי רְמֵי בַר חֲמַא מֵרַב חֲסָדָא:

הַמְעַלָּה מִבְּשֵׁר חֲטָאת הָעוֹף עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ - מַהוּ?

כָּל שְׂמֵמָנוּ לְאִישִׁים אָמַר רַחֲמָנָא, וְהָאִי אֵין מִמָּנוּ לְאִישִׁים, אִזְ דְּלָמָּא:

כָּל שְׂשָׁמוּ קֶרְבָּן, וְהָאִי נְמִי שְׂמוּ קֶרְבָּן?

אָמַר לִיה:

כָּל שְׂשָׁמוּ קֶרְבָּן, וְהָאִי נְמִי שְׂמוּ קֶרְבָּן.

כְּתַנָּא:

"רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל שְׂמֵמָנוּ לְאִישִׁים.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל שְׂשָׁמוּ קֶרְבָּן."

מַאי בִּינְיָהוּ?

אָמַר רַב חֲסָדָא:

בְּשֵׁר חֲטָאת הָעוֹף, אִיכָּא בִּינְיָהוּ.

רַב אָמַר:

לֹג שְׂמֵן שֶׁל מִצְרָע, אִיכָּא בִּינְיָהוּ.

דִּתְנֵי לִוִּי:

"כָּל קֶרְבָּנִים"³⁷⁶ (במדבר יח, ט) - לְרַבּוֹת לֹג שְׂמֵן שֶׁל מִצְרָע.

18. נח, א-ב

רש"י

מאי קאמר. מאי שיעוריה דקאמר כולו ומקצתו: **חצי זית מנין.** וכגון דאיתיה בעיניה: **עירובו.** שעירבו עם מצה דלא מינכר: **אבוי סבר יש קומץ פחות משני זיתים.** ולא תקטירו לקומץ שלם משמע וכיון דיש קומץ פחות משני זיתים אשמעינן כל יתירא: **יש הקטרה פחותה מכזית.** והכי נמי אמרינן בהקומץ [רבה] (לעיל דף כו.). הקטיר קומצה פעמים כשרה הלכך אפילו פחות מכזית חייב: **ורבא סבר אין קומץ פחות משני זיתים.** הלכך לא נפקא לן מהתם דתיהוי הקטרה בפחות מכזית ולרבא כי כל למימר אע"ג דלא מינכר שהרי עירבו: **משאור ומדבש.** שעירבן יחד לוקה ארבע מלקיות: **לאו שבכללות.** כל שאור דמשתמע מיניה שאור ועירובין וכן כל דבש דמשתמע מיניה דבש ועירובין אבל אי לאו כל משום שאור ודבש שכתב לך באזהרה אחת לא מקרי לאו שבכללות דלאו אכל חד קמהדר והכי משתמעא במס' נזיר (דף לח:). גבי מכל אשר יעשה מגפן היין: **איכא דאמרי תותי לא לקי.** משום כל שאור אע"ג דשאור ועירובין מצטרפין מינה והמקטיר עירובי שאור איכא שאור ועירובין לא לקי אלא חדא וכן חדא משום עירובי דבש: **ואיכא דאמרי אפילו חדא נמי לא לקי.** דאין כאן לאו מיוחד דכל חד מינייהו לאו שבכללות אבל אלמנה וגרושה וחללה זונה לא הוי [לאו] שבכללות דלאו אכל חדא קאי הואיל ומפורשין בפירוש הלכך לקי עלייהו להכי נקט לאו דחסימה משום דעליה כתיב והפילו השופט וגו':

תנו רבנן:

"**שאור בל תקטירו**"³⁷⁷ (ויקרא ב, יא) - **אין לי אלא כולו.**

מקצתו - מנין?

תלמוד לומר: "כל".

עירובו - מנין?

תלמוד לומר: "כי כל".

מאי קאמר?

אמר אבוי:

הכי קאמר: "**שאור בל תקטירו**" - אין לי אלא כזית,

חצי זית - מנין?

תלמוד לומר: "כל".

עירובו - מנין?

תלמוד לומר: "כי כל".

רבא אמר:

הכי קאמר: "**שאור בל תקטירו**" - אין לי אלא קומץ,

חצי קומץ - מנין?

תלמוד לומר: "כל".

עירובו - מנין?

תלמוד לומר: "כי כל".

במאי קא מיפלגי?

אבוי סבר:

יש קומץ פחות משני זיתים,

ויש הקטרה פחותה מכזית.

נח, ב

ורבא אמר:

אין קומץ פחות משני זיתים,

ואין הקטרה פחותה מכזית.

איתמר:

המעלה משאור ומדבש על גבי המזבח:

אמר רבא:

לוקה משום שאור,

ולוקה משום דבש,

לוקה משום עירובי שאור,

ומשום עירובי דבש.

אבוי אמר:

אין לוקין על לאו שבכללות.

איכא דאמרי: חדא מיהא לקי.

ואיכא דאמרי: חדא נמי לא לקי,

דהא לא מיחד לאויה,

פלאו דחסימה.

³⁷⁷ כל המנחה אשר תקריבו ליהוה לא תעשה חמץ כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה ליהוה

19. נט, א

רפ"י

מתני'

מנחת הסולת. דמתנדב מנחה סתם מביא עשרון סלת ושמן ולבונה ובוללה וקומצה כמו שהיא חיה ובדידיה כתיב שמן ולבונה בכל הנך אחריני לא כתיב לבונה אלא ממנחת סלת גמרינן דכתיב בה נפש ומשמע דכל מנחת יחיד טעונה שמן ולבונה כזו:

החלות והרקיקין. האומר הרי עלי מנחת מאפה מביא חלות או רקיקין כדכתיב בויקרא ולהנך חשיב תרתי כיון דאי בעי חלות מייתי ואי בעי רקיקין מייתי:

ומנחת נשים. אשה שהתנדבה מנחה:

ומנחת העומר. בה נמי כתיב שמן ולבונה כדכתיב (ויקרא ב) ואם תקריב מנחת בכורים והיא מנחת העומר אבל מנחת נסכים לא בעיא לבונה כדמפרש בגמ':

גמ'

כל היכא דתנן. הנך מנחות דמתניתין (מנחות) עשר תנן כלומר כולן באות עשר עשר חלות כדאמרין באלו מנחות (לקמן עו.):

לאפוקי מדרבי שמעון. דאמר לקמן בהאי פירקין (דף סג.) האומר הרי עלי מנחת מאפה אם רצה יביא מחצה חלות מחצה רקיקין:

קמ"ל. רב פפא דכל מנחות דמתניתין עשר (הוא) נינהו דהך חלות עשר חלות והך דרקיקין עשר רקיקין דהנך תרתי דומיא דאינך: ל"א כל היכא דתנן עוד בבא אחרת דמתני' ובפי' אלו מנחות שתנו האי סידרי מנחות דמתניתין דדינן שוה עשר תנן ממנחת הסלת עד מנחת העומר לאפוקי מדרי' שמעון דאמר כו' דלדידיה איכא י"א דבמנחת מאפה איכא ביה ג' מנחות אי בעי כוליה מצות ואי בעי כוליה רקיקין ואי בעי ה' חלות והי' רקיקין ומתני' מדין שאר מנחות:

נט, א מתניתין

יש טעונות: שמן ולבונה,
שמן ולא לבונה,
לבונה ולא שמן,
לא לבונה ולא שמן.

ואלו טעונות: שמן,

ולבונה,

מנחת הסולת,

והמחבת,

והמרחשת,

והחלות,

והרקיקין - מנחת כהנים,

מנחת כהן משיח,

מנחת עובד כוכבים,

מנחת נשים,

מנחת העומר.

מנחת נסכים - טעונה: שמן,

ואין טעונה: לבונה.

לחם הפנים - טעון לבונה,

ואין טעון שמן.

שתי הלחם,

ומנחת חוטא,

ומנחת קנאות - אין טעונין: לא שמן,

ולא לבונה.

גמרא

אמר רב פפא:

כל היכא דתנן - עשר תנן.

לאפוקי מדרבי שמעון, דאמר: מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא, קא משמע לן דלא.

20. נט, א

רפ"י

ונתת עליה שמן. במנחת העומר קאי: מה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה. כדקתני לקמן עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה: טעונה שמן. כדכתיב (במדבר כח) בלולה בשמן כתיב:

לרבות מנחת שמיני ללבונה. ההיא דכתיב ויהי ביום השמיני וגו' וכתב ויטור ואיל לשלמים לזבוח ומנחה בלולה בשמן:

ולא על מנחת כהנים שמן. וה"ה נמי למנחת נשים וגרים דכל הנך לא כתיב בהו שמן בהדיא וחד מינייהו נקט:

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבווי. בכל דיני מנחת העומר ולא להוציא שכן דומות יחד שתיהן באות עשרון כדכתיב (שמות טז) והעומר עשירית האיפה וסתם מנחות באות עשרון אבל לחם הפנים כתי' (ויקרא כד) שני עשרונים יהיה החלה וגו': כלי. כל המנחות טעונות כלי ללוש בפרק שתי הלחם שאלו את רבי זו מנין כו' אבל לחם הפנים אינו נקדש אלא בתנור:

חוץ. כל המנחות עבודתן בחוץ אבל לחם הפנים סידורו בהיכל ועוד הכל נפסלו בלינה דקדשי קדשים הם ואין נאכלות אלא ליום אבל לחם הפנים עומד על השולחן משבת לשבת: (הגשה). כל המנחות טעונות הגשה ולחם הפנים אין טעון הגשה כדתן במתני' דהאי פירקין:

אישים. כל המנחות יש מהן מגופן לאישים דמנחת העומר נקמצת כדמפרש באלו מנחות (לקמן דף עב:) ומנחות כהנים כליל לאפוקי לחם הפנים דאין מגופן לאישים: ציבור. לחם הפנים ומנחת העומר קרבן ציבור הם ומנחת כהן יחיד הוא:

בטומאה. העומר ושתי הלחם ולחם הפנים חובה ודוחות טומאה בפרק כיצד צולין בפסחים (דף עו: עו:) ה' דברים באים בטומאה ואין נאכלין בטומאה העומר ושתי הלחם ולחם הפנים כו' אבל קרבן יחיד לא דחי טומאה:

דאכיל. שירי עומר נאכלין לכהנים וכן לחם הפנים אבל מנחת כהנים כולה כליל:

פיגולא. בשירי עומר נוהג פיגול שהרי קומץ מתירין ובלחם הפנים נוהג פיגול דזיכין מתירין אותו וקיימא לן במסכת יומא בפרק הוציאו לו (דף ס.) כל דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח נוהג בו פיגול אבל מנחת כהנים כולה כליל ואין לה מתירין ואין פיגול נוהג בה:

בשבתא. דעומר קרב אפילו בשבת כדאמר בפי' רבי ישמעאל (לקמן דף סג:) ולחם הפנים סידורו בשבת:

מסתברא מנחת כהנים [ה"ל לרבווי. מפני שבמנחה כתיב נפש למדנו] דכל מנחת יחיד טעונה שמן:

[בלול]. מנחת כהנים בלול:

בלוג. בכל המנחות סגי בחד לוג [לעשרון] ומנחת נסכים יש ג' [לוגין] לעשרון:

מוגש. עומר ושאר מנחות טעונות הגשה ולא מנחת נסכים כדמפרש במתני':

בגלל עצם. עומר ומנחת כהנים באות בגלל עצמן ומנחת נסכים באה בגלל זבח: מנחת נסכים ציבור היא שהרי באה עם התמידין ועומר נמי ציבור ושתייהן חובה ודוחות שבת וטומאה:

תנו רבנן:

"ונתת עליה שמן" ³⁷⁸ (ויקרא ב, טו) - ולא על לחם הפנים שמן. שיכול והלא דין הוא: ומה מנחת נסכים שאינה טעונה לבונה טעונה שמן - לחם הפנים שטעון לבונה אינו דין שטעון שמן! תלמוד לומר: "עליה" - עליה שמן ולא על לחם הפנים שמן. "ושמת עליה לבונה" (ויקרא ב, טו) - עליה לבונה, ולא על מנחת נסכים לבונה. שיכול והלא דין הוא: ומה לחם הפנים שאינו טעון שמן טעון לבונה - מנחת נסכים שטעונה שמן אינו דין שטעונה לבונה. תלמוד לומר: "עליה" - עליה לבונה ולא על מנחת נסכים לבונה. "מנחה" (ויקרא ב, טו) - לרבות מנחת שמיני ללבונה. "היא" - להוציא שתי הלחם, שלא יטענו לא שמן ולא לבונה."

אמר מר:

"עליה שמן" - ולא על לחם הפנים שמן."

אימא: "עליה שמן" - ולא על מנחת כהנים שמן!

מסתברא מנחת כהנים הוה ליה לרבווי,

שפן: עשרון,

כלי,

חוץ,

וצורה,

הגשה,

ואישים.

אדרבה: לחם הפנים הוה ליה לרבווי!

שפן: ציבורא,

חובה,

טמא,

דאכיל,

פיגולא,

בשבתא.

מסתברא "נפש" ³⁷⁹ (ויקרא ב, א).

אמר מר:

"עליה לבונה" - ולא על מנחת נסכים לבונה."

אימא: "עליה לבונה" - ולא על מנחת כהנים לבונה!

מסתברא: מנחת כהנים הוה ליה לרבווי,

שפן: עשרון בלול בלוג,

מוגש,

בגלל עצם.

אדרבה: מנחת נסכים הוה ליה לרבווי!

שפן: ציבורא,

חובה,

ואיטמי,

בשבתא.

³⁷⁸ ונתת עליה שמן ושמת עליה לבונה מנחה הוא

³⁷⁹ ונפש מי תקריב קרבן מנחה ליהוה סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתנו עליה לבונה

מִסְתַּבְּרָא "נִפְשִׁי" (ויקרא ב, א).

רָצ"י

מִסְתַּבְּרָא נִפְשִׁי. בְּמִנְחַת סֵלֶת
כְּתִיב נִפְשִׁי וְכֹתִיב לְבוּנָה וּמֵהֶתֶם
גִּמְרִינָן לְכָל מִנְחַת יַחִיד שְׁטֵעוּנָה
לְבוּנָה:

אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא לְרַבּוֹת שְׁפִיר.
דְּסַד"א שְׁעָה מְדוּרוֹת לֹא יִלְפִינָן
קַמ"ל:

שְׁתֵּי הַלְחָם אִין טְעוּן כְּלֵי שְׂרַת
לְלוֹשׁ אֵלָא תְנוּרָא כְּדַקְתָּנִי בְּפִרְקָא
שְׁתֵּי הַלְחָם (לְקַמְנָן דְּף צָה:)
לִישְׁתוּן וְעֵרִיכְתוּן בְּחוּץ וְאִי נְלוּשׁוּ
בְּכָלִי שְׂרַת מִיִּפְסְלוּ בִּיּוֹצָא עוֹמֵר
וּמִנְחַת (נִסְכִּים) וְכָל הַמִּנְחוֹת
בְּאוֹת מִצָּה וְשְׁתֵּי הַלְחָם חֲמִיץ
שְׁתֵּי הַלְחָם אִין בְּאוֹת בְּגַלְל עֲצֻמָּן
אֵלָא בְּגַלְל כְּבָשִׂים שְׁתֵּי הַלְחָם
אִין טְעוּנִין הַגְּשָׁה כְּדַמְפְּרָשׁ
בְּמִתְנִי' וְאִין מֵהֶן לְאִישִׁים אֲבָל
עוֹמֵר וּמִנְחַת כְּהֵנִים בְּאִין בְּגַלְל
עֲצֻמָּן וְטְעוּנוֹת הַגְּשָׁה וְיֵשׁ מֵהֶן
לְאִישִׁים שְׁתֵּי הַלְחָם פִּיגוּל נוֹהֵג
בְּהֵן דְּכַבֵּשׁ מִתִּירֵן וְקָרִיבִין בְּשִׁבְתָּ
כְּעוֹמֵר וּבְלֵבֵד שִׁיאֲפוּ מֵעֵרֵב
שְׁבַת: מִתִּיר. עוֹמֵר מִתִּיר חֲדָשׁ
בְּמִדְיָנָה וְשְׁתֵּי הַלְחָם בְּמִקְדָּשׁ
אֲבָל שְׂאֵר מִנְחוֹת לֹא שְׂרוּ מִיַּד:
תְּנוּפָה. עוֹמֵר וְשְׁתֵּי הַלְחָם בְּעוּ
תְּנוּפָה כְּדַכְתִּיב (וִיקְרָא כֵּג) וְהַנִּיף
אֵת הָעוֹמֵר וּבְשְׁתֵּי הַלְחָם כְּתִיב
(שֵׁם) וְהַנִּיף הַכֶּהֵן אוֹתָם שְׂאֵר
מִנְחוֹת לֹא בְּעוּ תְנוּפָה:

בְּאַרְץ. עוֹמֵר וְשְׁתֵּי הַלְחָם אִין
בְּאִין אֵלָא מִתְּבוּאוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
כְּדַקְתָּנִי לְקַמְנָן בְּפִי כָל הַקְּרִבְנוֹת
הַצְּבוּר (דְּף פֵּג:). בְּאִין מֵאַרְץ
וּמְחוּצָה לְאַרְץ חוּץ מֵעוֹמֵר וְשְׁתֵּי
הַלְחָם:

בְּזִמְן. עוֹמֵר וְשְׁתֵּי הַלְחָם קְבוּעַ
לְהֵן זְמַן פִּסְחָא וְעֲצֵרַת:

חֲדָשׁ. עוֹמֵר וְשְׁתֵּי הַלְחָם אִין
בְּאִין אֵלָא מִן הַחֲדָשׁ בְּפִי כָל
הַקְּרִבְנוֹת (שֵׁם):

"מִנְהָה" - לְרַבּוֹת מִנְחַת שְׁמִינִי לְלְבוּנָה."

וְאִימָא: לְהוֹצִיא!

הֵאִי מֵאִי?

אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא: לְרַבּוֹת - שְׁפִיר,

אֵלָא אִי אִמְרַת: לְהוֹצִיא - לָמָּה לִי? שְׁעָה מְדוּרוֹת לֹא יִלְפִינָן!

"הִיא" - לְהוֹצִיא שְׁתֵּי הַלְחָם, שְׁלֵא יִטְעֵנוּ לֹא שְׁמֵן וְלֹא לְבוּנָה."

וְאִימָא: לְהוֹצִיא מִנְחַת כְּהֵנִים!

מִסְתַּבְּרָא: מִנְחַת כְּהֵנִים הָיָה לִיה לְרַבּוּי,

שְׁכָן: עֲשָׂרוֹן,

כָּלִי,

מִצָּה,

וְעֲצָם,

הַגָּשָׁה,

וְאִישִׁים.

נִטְב, אֲדַרְבָּה אֲשֶׁתִּי הַלְחָם הָיָה לִיה לְרַבּוּי,

שְׁכָן: צִיבּוּר,

חֻבָּה,

טָמִיא,

דְּאָכַל,

פִּיגוּלָא,

בְּשִׁבְתָּא,

מִתִּיר,

תְּנוּפָה,

בְּאַרְץ,

בְּזִמְן,

חֲדָשׁ - וְהֵנִי נִפְיִשׁוּן!

מִסְתַּבְּרָא "נִפְשִׁי".

21. נט, ב

רפ"י

מתני'

וחייב על שמן. אם נתנו על מנחת

חוטא:

נתן כלי. ובתוכו שמן על גבי כלי

של מנחת חוטא לא פסלה:

גמ'

כי חטאת. כלומר אפילו נתן

עליה לבונה מקרי חטאת

ומכפרת:

מתניתין

וחייב על השמן בפני עצמו,

וחייב על לבונה בפני עצמה.

נתן עליה: שמן - פסלה.

לבונה - ילקטנה.

נתן שמן על שיריה - אינו עובר בלא תעשה.

נתן כלי על גבי כלי - לא פסלה.

גמרא

תנו רבנן:

"לא ישים עליהן שמן"³⁸⁰ (ויקרא ה, יא) - ואם שם - פסל.

יכול "לא יתן עליה לבונה" (ויקרא ה, יא) - ואם נתן פסל?

תלמוד לומר: "מי חטאת".

יכול אף בשמן?

תלמוד לומר: "היא".

ומה ראית לפסול בשמן ולהכשיר בלבונה?

פוסל אני בשמן - שאי אפשר ללקטו,

ומכשיר אני בלבונה - שאפשר ללוקטה".

³⁸⁰ ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירית האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה מי חטאת הוא

22. נט, ב

רפ"י

לבונה שחוקה. משנפלה בסלת אי אפשר ללוקטה ופסלה: **ת"ש.** דקתני במתניתין ילקטנה אלמא משום לקיטה מכשרינן הא שחוקה פסולה דאינה נלקטת:

חדא דלא מיבלעא כו'. ולעולם בליעה עיקר והיא דליכא לקיטה מתכשרה נמי משום דלא מיבלעא: ה"ג מנחת חוטא ומנחת קנאות כו':

ואין בו כרת. הואיל והיה בזה פסול אחרת לא חייל על זה פיגול דאמר בהקומץ [זוטא] (לעיל ד' טז:) כהרצאת כשר כך הרצאת פסול:

משליקט לבונה. חזרה להכשירה וחייל עליה פיגול אלמא מדקאמר כל זמן שלבונה בתוכה פסולה היא ש"מ בלקיטה תליא מילתא:

ותיהוי פך. הך מנחה בעוד שהלבונה בתוכה תהא כאילו נפל עליה פך שמן דלא הויא חזיא ולא תיחול עלה מחשבת פסול כלל דלכי לקוט לה תיתכשר ה"ג אמאי פסולה במחשבה דחוייה היא:

חטאת קרייה רחמנא. אפילו כי נתן לבונה הלכך מהניא בה מחשבה למיפסל:

אפילו דם. שעיר הנעשה בפנים בכוס ומת המשתלח:

מביא חבירו. כלומר שעיר מן השוק יביא:

ומזווג ליה. וישלחנו לעזאזל אלמא לית ליה דחויין לומר מת המשלח אידחי ליה דם שבכוס ושפיכה בעי ויביא שנים אחרים: **רב אשי אמר.** אפילו תימא רבנן: **וכל שבדו.** לתקן כגון הך לבונה דבידו ללוקטה לא הוי דחויי ומהניא מחשבה:

בְּעֵא רַבָּה בַּר רַב הוּנָא מְרַבֵּי יוֹחָנָן:
נתן עליה לבונה שחוקה - מהו?

משום דאפשר ללקטה - והא לא אפשר ללקטה,
או דילמא:

משום דלא מיבלעא - והא נמי לא מיבלעא?

תא שמע:

"ולבונה ילקטנה".

דלמא: חדא ועוד קאמר,

חדא - דלא מיבלעא,

ועוד - ילקטנה!

תא שמע:

"מכשיר אני בלבונה שאפשר ללוקטה".

הכא נמי, חדא ועוד קא אמר.

מאי הוי עליה?

אמר רב נחמן בר יצחק:

תניא:

"מנחת חוטא,

ומנחת קנאות שנתן עליה לבונה - מלקט את הלבונה וכשרה.

ואם עד שלא ליקט לבונתה חישב עליה: בין חוג לזמנו,

בין חוג למקומו - פסול,

ואין בו כרת.

ואם משליקט לבונתה מחשב עליה: חוג למקומו - פסול,

ואין בו כרת.

חוג לזמנו - פיגול,

וחיביו עליו כרת".

ותיהוי פך!

ואמאי פסלה במחשבה? דחוי הוא!

אמר אביי:

חטאת קרייה רחמנא.

רבא אמר:

הא מני? חנן המצרי הוא,

דלית ליה דחויין.

דתניא:

"חנן המצרי אומר:

אפילו דם בכוס מביא חבירו שלא בהגרלה ומזווג לו".

רב אשי אמר:

כל שבדו - לא הוי דחוי.

אמר רב אדא:

כוותיה דרב אשי מסתברא,

דמאן שמעת ליה דאית ליה דחויין? רבי יהודה היא,

דתנן:

"ועוד אמר רבי יהודה:

נִשְׁפָּךְ הַדָּם - יְמוֹת הַמִּשְׁתַּלַּח,

מֵת הַמִּשְׁתַּלַּח - יִשְׁפָּךְ הַדָּם" (יומא סב.),

וְאֵילוּ הֵיכָא דְבִידוֹ - תְּנִינָא: "דְּבִי יְהוּדָה אֹמֵר:

כּוֹס הָיָה מְמַלֵּא מִדָּם הַתְּעֲרוּבוֹת,

וְזָרְקוּ זְרִיקָה אַחַת בְּנֶגֶד הַיִּסוּד."

רס"י

נשפך הדם. על הארץ של שער הנעשה בפנים:

ימות המשתלח. מביא שנים אחרים או אם מת המשתלח ישפך דם של חברו על הקרקע ויביא שנים אחרים אלמא אית ליה דחויין:

מדם התערובות. בפי תמיד נשחט (פסחים דף סד.) כוס היה ממלא מדם תערובות של פסחים שנתמצו על הרצפה משום דחיישינן לאחר שנתקבל הדם אחד מן הפסחים נשפך לארץ ולא נזרק והשתא משתרי בזריקה דהאי כוס דקיימא לן נשפך הדם מן הכלי על הרצפה ואספו כשר:

וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד. אלמא כיון דבידו ללוקטו לא הוי דחוי:

23. נט, ב - ס, א

רש"י

שימה. דשמן משמע כל דהו ומיהו ממנחה בעינן כזית [דכתיב עליה דמשמע עד דאיכא שיעורא]:

(הוי רבוי אחר רבוי. דגבי שמן כתיב עליה דהיינו כזית וגבי לבונה כתיב עליה דמשמע עד דאיכא שיעורא): בלבונה כתיב נתינה ונתינה בכזית כדכתיב (ויקרא כב) ונתן לכהן את הקדש ובה היא נתינה כתיבה אכילה וכל אכילה בכזית עליה משמע דבמנחה נמי בעינן כזית הוי רבוי אחר רבוי דגבי שמן כתיב עליה דהיינו כזית וגבי לבונה עליה הוי רבוי אחר רבוי ואינו אלא למעט דגבי לבונה לא בעינן כזית מנחה דעל משהו נמי חייב: מי בעינן שימה. דשמן דומיא דנתינת לבונה דלא מחייב אלא בכזית אי לא:

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה - פסל.

מאי טעמא?

"לא ישים"³⁸¹ (ויקרא ה, יא) - שימה כל דהו. "עליה" (ויקרא ה, יא) - עד דאיכא שיעורא.

ואמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: נתן כזית לבונה על גבי משהו מנחה - פסל.

מאי טעמא?

"לא יתן" (ויקרא ה, יא) כתיב, עד דאיכא נתינה.

"עליה" (ויקרא ה, יא) -

הוי רבוי אחר רבוי, ואין רבוי אחר רבוי אלא למעט.

סא

ואיכא דאמרי:

אמר רב יצחק בר יוסף:

בעי רבי יוחנן:

נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה - מהו?

מי בעינן שימה כנתינה,

או:

לא?

תיקו.

³⁸¹ ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר הטא עשירת האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה מי חטאת הוא

24. ס, א

רש"י

יכול בשני כהנים. דלא יתחייבו שני לאוין עד שיהו שני כהנים אחד נותן שמן ואחד נותן לבונה אבל חד כהן לא מחייב אלא חד לאו:

בגופה של מנחה הכתוב מדבר. תלויין שני הלאוין כיון שנתן שמן ולבונה על המנחה חייב שתים לא שנא חד ולא שנא תרין: יכול לא יתן כלי כו': **בגופה של מנחה.** עד שיערב את השמן או הלבונה במנחה:

"נָתַן שֶׁמֶן עַל שִׁירֵיהָ [- אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה"]:

תנו רבנן:

"לא ישים עליה שמן ולא יתן"³⁸² (ויקרא ה, יא) - יכול בשני כהנים? תלמוד לומר: "עליה" - בגופה של מנחה הכתוב מדבר, ולא בכהן. יכול לא יתן כלי על גבי כלי ואם נתן - פסל? תלמוד לומר: "עליה" - בגופה של מנחה הכתוב מדבר."

³⁸² ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר הטא עשירית האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה מי חטאת הוא

25. ס, א

כ"י

מתני'

כל שאין לה קמיצה. להתיר שירים לכהנים: אין לה הגשה. כדתקני בברייתא לקמן ויצאו אלו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים:

גמ'

עשר תנן. בתרי לישני כדפרישית לעיל (דף נט.).

מתניתין

יש טעונות: הגשה ואין טעונות תנופה, הגשה ותנופה, תנופה ולא הגשה, לא תנופה ולא הגשה.

ואלו "טעונות הגשה ואין טעונות תנופה" - מנחת הסולת, והמחבת, ומרחשת, והחלות, והרקיקין, מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח, מנחת נכרים, מנחת נשים, ומנחת חוטא.

רבי שמעון אומר:

מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח - אין בהן הגשה, לפי שאין בהן קמיצה, וכל שאין בהן קמיצה - אין בהן הגשה.

גמרא

אמר רב פפא:

כל היכא דתנן - עשר תנן.

מאי קא משמע לן?

לאפוקי מדרבי שמעון, דאמר: מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא, קא משמע לן דלא.

26. ט, א

רפ"י

והבאת את המנחה. בההוא קרא
 כתיב והגישה אל המזבח:
אלא קומץ בלבד. שנעשה לה:
מנחה כו'. שטעונה הגשה קודם
 קמיצה:
ודין הוא. דמנחת חוטא טעונה
 הגשה ולא צריך קרא:
מנחת חובה. חוטא דהאי קרא
 דהגשה במנחת נדבה כתיב:
מנחת סוטה תוכיח. שאינה
 טעונה שמן ולבונה וטעונה הגשה
 כדאמר' לקמן והקריבה לרבות
 מנחת סוטה להגשה: במנחת
 סוטה כתיב (במדבר ה) והניף את
 המנחה מנחת חוטא ומנחת
 נדבה [אינן] טעונין תנופה כדקתני
 במתני':

מנחת חוטא לא הוכשרה לבא
אלא בעני. דכתיב בויקרא
 בקרבן עולה ויורד והביאה אל
 הכהן וקמץ וגו': ורבי שמעון
 ותנא קמא לא פליגי אלא מר
 דריש חדא ומר דריש חדא:
וכן הוא אומר. במנחת סוטה
 והקריב אותה אל המזבח:
והלא דין הוא. ולא בעי קרא
 למנחת סוטה:
מה מנחת חוטא כו' טעונה
הגשה. כדרבינן לעיל מאת
 המנחה: מנחת העומר באה
 שעורין בפרק רבי ישמעאל
 (לקמן סח):

ולא הוכשרו לבא קמח. אלא
 סולת דבמנחת חוטא כתי'
 עשירית האיפה סולת (ויקרא ה)
 ובעומר כתיב (שם ב) מגרשה
 ומשמנה דהא דכתיב בויקרא וכי
 תקריב מנחת בכורים במנחת
 העומר כתיב וגרשה היינו סלת
 ובמנחת סוטה כתיב קמח
 שעורים:
ת"ל והקריבה. לרבות מנחת
 סוטה הואיל ולא אתא מדינא:
אבל מנחת העומר לא צריכא
קרא. וא"ת לר' יהודה והקריב
 מאי דריש ביה תריץ ומוקי לה
 להך דרשה דדריש רבי שמעון
 לקמן מן והקריב והקריבה
 להוציא שתי הלחם ולחם
 הפנים:

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"אילו נאמר: 'והבאת אשר יעשה מאלה לה' והקריבה אל הכהן והגישה"³⁸³ (ויקרא ב, ח) -
 הייתי אומר אין לי שטעון הגשה אלא קומץ בלבד, מנחה מניין?
 תלמוד לומר: "מנחה" (ויקרא ב, ח).

תלמוד לומר: "את המנחה" (ויקרא ב, ח).
 ודין הוא: נאמר הבא³⁸⁴ מנחת חובה,
 ונאמר הבא מנחת נדבה -

מה מנחת נדבה טעונה הגשה - אף מנחת חובה טעונה הגשה.
 מה למנחת נדבה שכן טעונה שמן ולבונה!
 מנחת סוטה תוכיח.

מה למנחת סוטה שכן טעונה תנופה!
 מנחת נדבה תוכיח.

וחזר הדין לא ראי זה פראי זה, ולא ראי זה פראי זה -
 הצד השוה שבהן: ששוו לקמיצה,

ושוו להגשה,

אף אני אביא מנחת חוטא ששוה להו לקמיצה תשוה להו להגשה.
 מה להצד השוה שבהן: שכן הוכשרו לבא בעשירי כבעני,
 תאמר: במנחת חוטא שלא הוכשרה לבא בעשירי כבעני,
 תלמוד לומר: "את המנחה" (ויקרא ב, ח).

רבי שמעון אומר:

"והבאת" (ויקרא ב, ח) - לרבות מנחת העומר להגשה.

וכן הוא אומר: "והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן"³⁸⁵ (ויקרא כג, י).

"והקריבה" (ויקרא ב, ח) - לרבות מנחת סוטה להגשה,

וכן הוא אומר: "והקריב אותה אל המזבח"³⁸⁶ (במדבר ה, כה).

ודין הוא: ומה מנחת חוטא שאינה טעונה תנופה טעונה הגשה -
 מנחת סוטה שטעונה תנופה אינו דין שטעונה הגשה?
 מה למנחת חוטא שכן באה חיטין!

מנחת העומר תוכיח.

מה למנחת העומר שכן טעונה שמן ולבונה!

מנחת חוטא תוכיח.

וחזר הדין לא ראי זה פראי זה, ולא ראי זה פראי זה,

הצד השוה שבהן: ששוו לקמיצה, ושוו להגשה,

אף אני אביא: מנחת סוטה ששוותה להו לקמיצה תשוה להו להגשה.

מה להצד השוה שבהן: שכן לא הוכשרו לבא קמח!

תאמר מנחת סוטה שהוכשרה לבא קמח!

תלמוד לומר: "והקריבה" (ויקרא ב, ח).

רבי יהודה אומר:

"והבאת" (ויקרא ב, ח) - לרבות מנחת סוטה להגשה,

וכן הוא אומר: "והביא את קרבנה עליה"³⁸⁷ (במדבר ה, טו).

אבל מנחת העומר - לא צריכא קרא.

מאי טעמא?

³⁸³ והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה ליהוה והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח

³⁸⁴ גירסת מסורת הש"ס על פי תורת כהנים ועוד, גירסת וילנא: הכא, וגם בהמשך אותו תיקון.

³⁸⁵ דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן

³⁸⁶ ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף את המנחה לפני יהוה והקריב אותה אל המזבח

³⁸⁷ והביא האיש את אשתו אל הכהן והביא את קרבנה עליה עשירית קמח שעורים לא יצק עליו שמן ולא יתן עליו לבנה כי מנחת קנאות הוא

מנחת זכרון מוקדת עון

רש"י

לברר עון. לידע אם טמאה אם לאו הלכך (לאו) חשיבא היא: **ורבי שמעון.** דמצריך קרא למנחת העומר פריך הכי מה להנך שכן מצויין אפי' מאה פעמים בשנה אם אירע הדבר תאמר בעומר דפעם אחת ותו לא:

והא מצוייה טפי. דבכל שנה היא: וקפריך תנא או אינו אומר והבאת לא למנחת סוטה ולא לעומר אלא לומר ולרבות שיחיד מתנדב מנחה אחרת שאינו מענין אלו ה' מנחות האמור בפרשה (ויקרא ב) סלת ומחבת ומרחשת ומאפה שיש בה שתיים דכל הנך חיטין הן כדכתיב סלת וסלת חטין וקאתי והבאת לרבות שיחיד מתנדב מן השעורין: ומביאין מן השעורין חובת מנחת העומר: (ת"ל אלה) להך דרשה אלא ללמד על העומר:

הרי עלי מנחה. סתם שמביא כל אלה חמישתן בעל כרחו: **מאלה.** מקצת אלה:

רבי שמעון אומר את המנחה. אמרנו לרבות את שאר מנחות כגון של חוטה להגשה יכול שאני מרבה הימנו אף שתי הלחם ולחם הפנים:

מאלה. משמע מיעוטא כלומר אין טעון הגשה אלא הדומה לאלו:

והא אפיקתיה. לרבות מנחת סוטה:

והקריב. מצי למכתב וכתוב והקריבה: ממעטה מנחת נסכים דמשמע מיעוט אותה דאירי בה ולא אחרת:

מרבה אני שאר מנחות. שאין כתובים בפרשה כגון של חוטה ונשים הבאות בגלל עצמן ודומות לה' מנחות שבפרשה:

והא מבעי לגופיה. שיהיו מנחות האלו טעונות הגשה:

מדינא קא אתיא. ומה מנחת חוטה - שאינה טעונה תנופה טעונה הגשה - מנחת העומר - שטעונה תנופה אינו דין שטעונה הגשה?! מה למנחת חוטה שכן באה חוטיין! מנחת סוטה תוכיח.

מה למנחת סוטה שכן באה לברר עון³⁸⁸! מנחת חוטה תוכיח. וחזר הדין לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה, הצד השווה שבהן: שכן שווו לקמיצה, ושוו להגשה, אף אני אביא: מנחת העומר ששוותה להן לקמיצה, תשוו להן להגשה. ומאי פרכת?!?

רבי שמעון פריך הכי: מה להצד השווה שבהן, שכן מצויין.

ורבי יהודה?

אדרבה! הא - מצוייה טפי, הנך - זימנין דלא משכחת לה כלל!

או:

אינו אומר "והבאת" אלא שיחיד מתנדב ומביא מנחה אחרת חוץ מאלה שצבעין. ודין הוא: ציבור מביא מנחה מן החיטין - חובה, ומביא מנחה מן השעורין - חובה, אף יחיד שמביא מנחה מן החיטין - נדבה, ³⁸⁹ וביא מנחה מן השעורין - נדבה. תלמוד לומר: "אלה" (ויקרא ב, ח) - אין לי אלא אלה.

או אינו אומר "אלה" (ויקרא ב, ח) אלא לאומר הרי עלי מנחה שמביא חמישתן? תלמוד לומר: "מאלה" (ויקרא ב, ח) - רצה אחת - מביא, רצה חמישתן - מביא.

רבי שמעון אומר:

"את המנחה" (ויקרא ב, ח) - לרבות שאר מנחות, כגון: מנחת נכרים, מנחת נשים, להגשה.

יכול שאני מרבה אף: שתי הלחם, ולחם הפנים?

תלמוד לומר: "מאלה" (ויקרא ב, ח).

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא שתי הלחם ולחם הפנים? מרבה אני שאר מנחות שיש מהן לאישים, ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים.

והלא מנחת נסכים נוולה לאישים, יכול יהא טעונה הגשה? תלמוד לומר: "והקריבה".

והא אפיקתיה!

"והקריב" - "והקריבה".

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת נסכים?

³⁸⁸ מוגה על פי שיטה מקובצת ע"פ כתבי יד. גירסת וילנא: דמזכרת עון היא ³⁸⁹ מסורת השי"ס מוחק בוילנא: (כול)

רש"י

מרבה אני שאר מנחות. שהרי דומות לאלה:
 שיש מהן כו' ויש מהן לכהנים. השירים והרים באותה פרשה כתיב והרים הכהן מן המנחה וגו':
 יכול בכלי. ת"ל במקום אחר (ויקרא ו) והרים ממנו בקומצו ויליף הרמה הרמה לג"ש:

סאא

מרבה אני שאר מנחות שבאות בגלל עצמן, ומוציא אני מנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה, והלא מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח באות בגלל עצמן. יכול יהו טעונות הגשה? תלמוד לומר: "והגישה" (ויקרא ב, ח). האי מיבעי ליה לגופה, שטעונה הגשה!

מן "והגיש" "והגישה".

ומה ראית לרבות שאר מנחות ולהוציא מנחת כהנים ומנחת כהן משיח? מרבה אני שאר מנחות שיש מהן לאישים ובאות בגלל עצמן, ויש מהן לכהנים, ומוציא אני שתי הלחם ולחם הפנים שאין מהן לאישים ומנחת נסכים, שאינה באה בגלל עצמה ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים. "והרים" - יכול בכלי? תלמוד לומר: "והרים ממנו בקומצו"³⁹⁰ (ויקרא ו, ח) - מה הרמה האמור להלן בקומצו, אף הרמה האמור כאן בקומצו.

³⁹⁰ והרים ממנו בקומצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ויח ניהח אזכרתה ליהוה

27. סא, א

רס"י

מתניתין

אלו טעונות תנופה ואין טעונות הגשה: לוג שמן של מצורע ואשמו, והבכורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב, ואימורי שלמי יחיד, וחזה ושוק שלהן, אחד אנשים ואחד נשים בישראל, ולא באחרים.

שתי הלחם, ושני כבשי עצרת.

ביצד הוא עושה?

נותן שתי הלחם על גבי שני כבשים, ומניח שתי ידיו למשה, מוליך ומביא, מעלה ומוריד,

שנאמר: "אשר הונף ואשר הורם"³⁹¹ (שמות כט-כו).

תנופה - היתה במזרח.

והגשה - במערב.

תנופות קודמות להגשות.

מנחת העומר,

ומנחת קנאות - טעונות הגשה, ותנופה.

לחם הפנים,

ומנחת נסכים - אין טעונות לא הגשה, ולא תנופה.

רבי שמעון אומר:

שלושה מינין טעונין שלש מצות,

שתיים בכל אחת ואחת,

ושלישית אין בהן.

ואלו הן: זבחי שלמי יחיד,

וזבחי שלמי ציבור,

ואשם מצורע.

"זבחי שלמי יחיד" - טעונין: סמיכה חיים,

ותנופה שחוטין, ואין בהן תנופה חיים.

"זבחי שלמי ציבור" - טעונים: תנופה חיים,

ושחוטין,

ואין בהם סמיכה.

"ואשם מצורע" - טעון: סמיכה,

ותנופה חי,

ואין בו תנופה שחוט.

גמרא

תנו רבנן:

"והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן,

והניף אותם תנופה"³⁹² (ויקרא יד, יב) - מלמד שטעונין תנופה באחד.

ומנין שאם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יצא?

תלמוד לומר: "והקריב אותו לאשם ... והניף".

יכול יניף ויחזיר ויניף?

תלמוד לומר: "תנופה" ולא תנופות.

"לפני ה'" (ויקרא יד, יב) - במזרח.

מתני' לוג ואשם למצורע. כתיב בהו

(שם יד) והניף אותם:

והבכורים כדברי ר' אליעזר בן יעקב.

דשמעי' ליה בעלמא (סוכה דף מז:). דאמר בכורים

טעונין תנופה:

ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק.

כתיב בהו שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו

להניף תנופה וגוי' (ויקרא ל):

אחד שלמי אנשים ואחד שלמי נשים בישראל ולא באחרים.

מפרש בגמ':

שתי הלחם וכבשי עצרת. כתיב

בהו והניף הכהן אותם על לחם הבכורים

תנופה וגוי' שנאמר במלואים (שמות כט) אשר הונף

ואשר הורם ולעיל מיניה כתיב והפת אותם תנופה כל הני

תנופות לומר שמוליך ומביא ומעלה ומוריד. ל"א מהונף

והורם דמלואים ילפי' לשאר תנופות:

במזרח. כלומר אפי' במזרחו של

מזבח יכול להניף וכ"ש במערבו דקרוב יותר להיכל:

התנופות קודמות להגשות. תחילה מניף ואח"כ מגישה

ובמנחת העומר ומנחת קנאות שיש בהן תנופה והגשה ומנין

שהתנופה קודם דכתיב במנחת סוטה והניף את המנחה לפני ה'

והדר והקריב אותה אל המזבח (במדבר ה):

מנחת העומר וקנאות. כתיב בהו תנופה ולעיל ילפינן להו הגשה:

שלושה מינין. שלמי יחיד ושלמי ציבור

דהו כבשי עצרת ואשם מצורע טעונין בין שלשתן שלשה מצות:

שתיים. מצות משלושה יש בכל מין ומין והשלישי אין בהם דאין

בכל מין אלא שתיים:

שלמי יחיד. כתיב בהו סמיכה בויקרא ותנופה שחוטין [כתיב

בפי צו] בחזה ושוק שלהן:

[שלמי צבור. טעונין תנופה חיים בפרשה אמור ושחוטין] דגמרי' לה משלמי יחיד אבל סמיכה לא

כדמפרש בגמרא:

אשם מצורע. כתיב ביה תנופה חיים דכתיב והניף אותם בזאת

תהיה תורת וסמיכה גמרינן לכל קרבנות היחיד בפרק שתי מדות

(לקמן צג). אבל לא תנופה שחוט כדמפרש בגמ':

גמ' והניף אותם. אלוג ואשם כתיב:

ת"ל והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן והניף. דמשמע והניף

אלוג לחודיה קאי:

יכול יניף שתיהן כאחד ויחזור ויניף. כל אחד לעצמו לקיים מה

שנאמר ואת לוג השמן והניף:

ת"ל תנופה. לדרשא דהו ליה למכתב והניף אותם:

לפני ה' במזרח. כלומר אפילו במזרח קרינן ביה לפני ה':

³⁹¹ וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה אשר הונף ואשר הורם מאיל המלאים מאשר לאהרן ומאשר לבניו

³⁹² ולקח מהן את הכבש האחד והקריב אותו לאשם ואת לג השמן והניף אתם תנופה לפני יהוה

רַש"י

האמרת. בהקומץ רבה (לעיל יט.) גבי הגשה דמנחה לפני ה' דהיינו במערב:
ה"מ מנחה דאיקרי חטאת. דכתיב (ויקרא ו) קדש קדשים היא כחטאת:
וחטאת טעונה יסוד. דכתיב בה (שם) ואת כל הדם ישפוך אל יסוד וגו':

וקרן מזרחית דרומית לא הוה ליה יסוד. כדאמרינן במס' מדות (דף לה:): היסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל בדרום אמה אחת דהיינו קרן מערבית דרומית דה"ל יסוד ובמזרח אמה אחת דהיינו לקרן צפונית מזרחית נמצא שלא היה היסוד לכל רוח מזרחית אלא אמה אחת לצד קרן מזרחית צפונית ולרוח דרומית נמי אין יסוד אלא אמה אחת לצד מערבי נמצא שאין יסוד לקרן מזרחית דרומית ומנחה לא סגי דלא מיקריב ליה בדרום דכתיב אל פני המזבח בדרום כדאמר בהקומץ [רבה] (לעיל יט:): הלכך על כרחך בעינן מערבית דרומית מערב משום יסוד ודרום משום אל פני דהיינו דרום שבו הכבש:

וְהָא אָמַר "לפני ה'"³⁹³ (ויקרא ו, ז) - "יָבוֹל בְּמַעֲרָב!"

אמרי: הני מילי מנחה דאיקרי "חטאת"³⁹⁴ וחטאת טעונה יסוד, וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד, אבל הכא "לפני ה'" קרינא ביה.

³⁹³ וְהָא תוֹרַת הַמְּנַחָה הַקָּרֵב אֶתְּהָ בְּנֵי אֶהְרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֵל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ

³⁹⁴ לֹא תִאָּמַר חֲמוּץ חֲלָקִים נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא כַּחֲטָאֵת וְכַאֲשֶׁם

28. סא, א-ב

רש"י

מה כאן. בבכורים [כהן]:
 ונימא נמי. תנא דמתניתין
 והבכורים כדברי ר' יהודה
 דשמעין ליה נמי דאמר דבעי
 תנופה לבכורים:
 הנחה. שניחוהו לפני המזבח:
 הואיל ופתח כו'. ולהכי נקט ר'
 אליעזר בן יעקב משום דהוא
 יליף טעמא מידיו דהוא רישא
 דקרא:
 ורב גבריה. שהוא חכם ביותר
 דקיימא לן (עירובין דף סב:)
 משנת ר"א [בי"י] קב ונקי:

והבכורים כדברי רבי אליעזר בן יעקב.

מאי "רבי אליעזר בן יעקב"?

דתניא:

"ולקח הטהור" 395 (דברים כו, ד) - לימד על הבכורים שטעונין תנופה,
כדברי רבי אליעזר בן יעקב.

מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב?

גמר 'יד' 'יד' משלמים,
 כתיב הכא: **"ולקח הטהור הטנא מידך"** (דברים כו, ד),
 וכתיב התם: **"ידיו תביאנה"** 396 (ויקרא ז, ל).

סא,ב

מה כאן כהן - אף להלן כהן.
 ומיה להלן בעלים - אף כאן בעלים.
 הא כיצד?
 כהן מניח ידו תחת ידי בעלים ומניף.

ולמא נמי: כדברי רבי יהודה!

דתניא:

"רבי יהודה אומר:
"והנחתו" 397 (דברים כו, י) - זו תנופה.
 אתה אומר זו תנופה,
 או:

אינו אלא הנחה?
 כשהוא אומר **"והניחו"** (דברים כו, ד) - הרי הנחה אמור,
 הא מה אני מקיים **"והנחתו"**?
 זו תנופה!"

אמר רבא:

הואיל ופתח בו הפתוב תחלה.

רב נחמן בר יצחק אומר:

הואיל ורב גבריה.

395 ולקח הטהור הטנא מידך והניחו לפני מזבח יהוה אלהיך

396 ידיו תביאנה את אשיו יהוה את החלב על החזה וביאנו את החזה להניף אתו תנופה לפני יהוה

397 ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי יהוה והנחתו לפני יהוה אלהיך והשתחוית לפני יהוה אלהיך

29. טא, ב - טב, א

ר"י

מאי קאמר. רישא קתני אחד נשים ואחד אנשים והדר קתני אבל לא באחרים דמשמע אנשים ולא נשים:

קרבנן טעון תנופה. ושל נשים מניף להו כהן לחודיה:

בני ישראל מניפין. דכתיב בצו את אהרן דבר אל בני ישראל לאמר המקריב וגו':

מצינו כו'. דתניא בת"כ ברישיה בני ישראל וסמך בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות:

יכול נחלוק בתנופה. שלא יהא קרבן נשים ועובדי כוכבים טעון תנופה כשיראל:

לא. כלומר לא נחלוק:

דמה לי חלק בסמיכה. כלומר טעם יש בסמיכה שהסמיכה בבעלים עצמן כדאמרין בפי שתי מדות (לקמן צג): ידו ולא יד שלוחו הלכך עובדי כוכבים ונשים אחר שמעטן הכתוב מלסמוך אין בקרבנן סמיכות:

נחלוק בתנופה. בתמיהה: שהתנופה בכהנים. ויכולים עובדי כוכבים ונשים לעשות כהן שליח:

א"כ. דטעון תנופה מה ת"ל בני ישראל בני ישראל מניפין הן עצמן ואין הנשים מניפין הן עצמן אלא כהן:

תניא אידך. בתנופה:

ת"ל המקריב. כל דהו:

או אינו. אומר המקריב אלא המקריב את החלב הוא יניף ולא בעלים:

הא כיצד. יתקיימו המקריב דהיינו כהן וידיו תביאנה דהיינו בעלים:

היכא. אשכחן לחם דלחם למעלה:

במילואים. דכתיב (ויקרא ח) ומסל המצות אשר לפני ה' וגוי עד וישם על החלבים ועל שוק הימין:

מאי טעמא. אמרין דמניח חזה ושוק על אימורין:

ההוא דמיייתי ליה כהן מבית המטבחיים ורמי ליה. החלב על החזה וכי הדר רמי ליה ביד המניף אישתכח מה שהיה למעלה היה עכשיו למטה:

"ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהו,

אחד האנשים ואחד הנשים בישראל אבל לא באחרים".

מאי קאמר?

אמר רב יהודה:

הכי קאמר:

אחד אנשים ואחד נשים - קרבנן טעון תנופה, ותנופה עצמה בישראל, אבל לא בידי נשים.

תנו רבנן:

"בני ישראל" ³⁹⁸ (ויקרא ז, כט) - מניפין,

ואין העובדי כוכבים מניפין.

"בני ישראל" - מניפין,

ואין הנשים מניפות.

אמר רבי יוסי:

מצינו שחלק הפתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים, לקרבן נשים בסמיכה.

יכול נחלוק בתנופה?

לא! מה לי חלק בסמיכה,

שהסמיכה בבעלים.

נחלוק בתנופה שהתנופה בכהנים?

אם בן מה תלמוד לומר: "בני ישראל"?

בני ישראל מניפין - ואין העובדי כוכבים מניפין,

בני ישראל מניפין - ואין הנשים מניפות".

תניא אידך:

"בני ישראל" (ויקרא ז, כט) - אין לי אלא בני ישראל,

גרים ועבדים משוחררין מניין?

תלמוד לומר: "המקריב" (ויקרא ז, כט) או אינו אלא זה כהן המקריב?

כשהוא אומר: "ידיו תביאנה" ³⁹⁹ (ויקרא ז, ל) - הרי בעלים אומר.

הא כיצד?

כהן מניח ידיו תחת ידי הבעלים, ומניף.

כיצד עושה?

מניח אימורין על פיסת היד, וחזה ושוק עליהן ובכל מקום שיש לחם הלחם מלמעלה".

היכא?

אמר רב פפא:

במילואים ⁴⁰⁰ (ויקרא ח, כו).

מאי טעמא?

אילימא משום דכתיב: "שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים,

יביאו להניף תנופה" ⁴⁰¹ (ויקרא י, טו) -

והקתיב: "את החלב על החזה וביאנו" (ויקרא ז, ל)!

אמר אבוי:

ההוא דמיייתי ליה כהן מבית המטבחיים, ורמי ליה.

³⁹⁸ דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו ליהוה וביא את קרבנו ליהוה מזבח שלמיו

³⁹⁹ ידיו תביאנה את אשי יהוה את החלב על החזה וביאנו את החזה להניף אותו תנופה לפני יהוה

⁴⁰⁰ ומסל המצות אשר לפני יהוה לקח חלת מצה אחת וחלת לחם שמן אחת ודקיק אחד וישם על החלבים ועל שוק הימין

⁴⁰¹ שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים וביאו להניף תנופה לפני יהוה וזהו לך ולבניך אתה לקח עולם כאשר צוה יהוה

רש"י

הוא היינו דיהיב ליה. כהן המניף לכהן המקטיר ואישתכח דאימורין שהיו למטה הו השתא למעלה:
 והא קמ"ל. הנך שלשה קראי דבעינן גי כהנים דבלאו שלשה לא משכחת דליתפכי כולי האי:

והפתיב: "וישימו את החלבים על החזות"⁴⁰² (ויקרא ט, כ)!

הוא דיהיב ליה לכהן אחרינא, ואזיל ומקטר ליה, והא קא משמע לן: דבעינן שלשה כהנים, משום דפתיב: "קרוב עם הדרת מלך"⁴⁰³ (משלי יד, כח).

⁴⁰² וישימו את החלבים על החזות ויקטר החלבים המזבחה

⁴⁰³ קרב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחמת ריון

30. סב, א

רס"י

נישתקל הכתוב. הושוו ושני דינין בפסוק זה דתרתני שמעינן מיניה ולא ידעינן בתר הי מינייהו ניזיל:

להוציא שבעה. שהשבעה כבשים של עולה הבאין על הלחם בחובת היום לעצרת כדכתיב (ויקרא כג) והקרבתם על הלחם וגוי אין טעונין תנופה עם הלחם:

בין ירכותיהן. שמשכיב הכבשים על מתניהם על ידו ונותן הלחם על ירך התחתון לחם על הכבשים על ירך התחתון וכבשים על הלחם ירך העליון מוטל על הלחם ובעודן חייין קמיירי:

אין עושין כן. לתת לחם בין ירכים:

על בסמוך. שיתן הבזיכין של לבונה אצל הסדרים:

כשהוא אומר על הארון את הפרוכת. דליכא למימר על ממש דהא פרוכת מחיצה היא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים:

הוי על בסמוך. שהיה אצל הארון הכא נמי על שני הכבשים על בסמוך:

"וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּשְׁנֵי כִבְשֵׁי עֶצְרָת.

בִּיצַד הוּא עוֹשָׂה?

נֹתֵן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם עַל גְּבִי שְׁנֵי כִבְשֵׁים,

וּמְנִיחַ שְׁתֵּי יָדָיו לְמִשָּׁה."

תנו רבנן:

"וְהַנִּיחַ הִכְהֵן אוֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּיכּוּרִים" ⁴⁰⁴ (ויקרא כג, ט).

יְכוּל יְנִיחַ כִּבְשֵׁים עַל גְּבִי הַלֶּחֶם?

תַּלְמוּד לֹאמַר: "עַל שְׁנֵי כִבְשֵׁים."

אִי עַל שְׁנֵי כִבְשֵׁים יְכוּל לֶחֶם עַל גְּבִי כִבְשֵׁים?

תַּלְמוּד לֹאמַר: "עַל לֶחֶם הַבִּיכּוּרִים."

נִישְׁתַּקַּל הַכְּתוּב,

וְאִינִי יוֹדֵעַ: אִם לֶחֶם עַל גְּבִי כִבְשֵׁים,

וְאִם כִּבְשֵׁים עַל גְּבִי לֶחֶם.

מַה מְצִינּוּ בְּכָל מְקוֹם? לֶחֶם לְמַעְלָה,

אֶף כָּאֵן לֶחֶם לְמַעְלָה.

הֵיכָא?

אָמַר רַב פֶּפְא:

בְּמִילּוּאִים.

רבי יוסי בן המשולם אומר:

כִּבְשֵׁים לְמַעְלָה,

וּמָה אֲנִי מְקַיֵּים "עַל שְׁנֵי כִבְשֵׁים"?

לְהוֹצִיא שְׁבַעַה.

חנינא בן חנינאי אומר:

מְנִיחַ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בֵּין יְרֻכּוֹתֵיהֶן שֶׁל כִּבְשֵׁים, וּמְנִיחַ,

וְנִמְצָא מְקַיֵּים שְׁנֵי מְקַרְאוֹת הַלָּלוּ,

לֶחֶם עַל גְּבִי כִבְשֵׁים,

וּכִבְשֵׁים עַל גְּבִי הַלֶּחֶם.

אָמַר רַבִּי:

לִפְנֵי מֶלֶךְ בְּשַׂר וְדָם אֵין עוֹשִׁין כּוּ. לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשִׁין כּוּ!

אֶלָּא מְנִיחַ זֶה בְּצַד זֶה וּמְנִיחַ.

וְהָא בְּעֵינֵן "עַל"!

אָמַר לִיה רַב הַסְּדָא לְרַב הַמְּנוּנָא וְאָמַר לֵיה רַב הַמְּנוּנָא לְרַב הַסְּדָא:

רַבִּי לְטַעְמִיָּה,

דְּאָמַר "עַל" - בְּסַמוּךְ,

דְּתַנְיָא:

"וְנִתְּתָה עַל הַמְּעַרְכָּת לְבוֹנָה זְמָה" ⁴⁰⁵ (ויקרא כד, ז) -

רַבִּי אוֹמַר:

"עַל" - בְּסַמוּךְ.

אֵתְהָ אוֹמַר: עַל בְּסַמוּךְ,

אוּ:

אֵינּוּ אֶלָּא עַל מְמוּשׁ?

כְּשֶׁהוּא אוֹמַר: "וְסַמּוֹת עַל הָאָרוֹן אֵת הַפְּרוּכָת" ⁴⁰⁶ (שמות מ, ג) - הָיוּ אוֹמַר עַל בְּסַמוּךְ.

⁴⁰⁴ והניח הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה לפני יהוה על שני כבשים קדש יהיו ליהוה לכהן

⁴⁰⁵ ונתת על המערכת לבנה זמה והיתה ללחם לאוקרה אשה ליהוה

⁴⁰⁶ ושמות שם את ארון העדות וסמית על הארון את הפרכת

31. סב, א

רפ"י

מוליך ומביא. לצפון ודרום ומזרח ומערב כדי לעצור רוחות רעות הבאות מארבעה רוחות: מעלה ומוריד לעצור טללים רעים. הבאין מלמעלה למטה: שירי מצוה היא. דלא מעכבא כפרה ולא עיקר מצוה כדאמרין בפרק שתי מדות (לקמן דף צג:). שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב (לענין מצוה מן המובחר) כאילו לא כיפר וכיפר: וכן ללולב. בעינן מוליך ומביא: לאגרוויי. שטנא:

"מוליך ומביא, מעלה ומוריד, שנאמר: 'אשר הונף ואשר הורם'⁴⁰⁷ (שמות כט-כז)".

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:
"מוליך ומביא" - למי שהרוחות שלו.
"מעלה ומוריד" - למי שהשמים והארץ שלו.

במערכא מתנווהי:
אמר רב חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי בר רבי חנינא:
"מוליך ומביא" - כדי לעצור רוחות רעות.
"מעלה ומוריד" - כדי לעצור טללים רעים.

אמר רבי יוסי בר רב אבין:
זאת אומרת: שירי מצוה - מעקבים את הפורענות,
דהא תנופה שירי מצוה היא, ועוצרת רוחות רעות וטללים רעים.

אמר רבה:
וכן לולב.

רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה,
ומחויי הכי ואמר: גירא בעינא דשטנא.

ולאו מילתא היא!
משום דאתי לאתגרוויי ביה.

⁴⁰⁷ וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה אשר הונף ואשר הורם מאיל המלאים מאשר לאהרן ומאשר לבניו

32. סב, א-ב

רש"י

טעונו תנופה שחוטין. דבחיין לא איצטריך ליה למיתני [דבגופיה כתיב]:
כמות שהן. שלמים:
זון מינה. שלמי צבור משלמי יחיד מה שלמי יחיד טעונו תנופה שחוטין דבחיין לא איצטריך ליה למיתני (מה שלמי יחיד טעונו תנופה אף שלמי צבור כו') דבגופיה כתיב:
ואוקי באתרה. כדין שמצינו לשלמי ציבור עצמן שטעונו תנופה שלימים מה מחיים תנופה שלימים אף לאחר שחיטה תנופתן שלימים:

תנו רבנן:
"זבחי שלמי צבור - טעונו תנופה לאחר שחיטה, ותנופתן כמות שהן, דברי רבי.
וחכמים אומרים:
בחזה ושוק."

במאי קא מיפלגי?

אמר ליה רב חסדא לרב המנונא ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא:
 בדון מינה ומינה,
 בדון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי.

רבנן סברי: דון מינה ומינה,

מה זבחי שלמי יחיד טעונו תנופה לאחר שחיטה - אף זבחי שלמי צבור טעונו תנופה לאחר שחיטה. ומינה, מה התם בחזה ושוק - אף הכא נמי בחזה ושוק.

ורבי סבר: דון מינה ואוקי באתרה,

מה זבחי שלמי יחיד טעונו תנופה לאחר שחיטה - אף זבחי שלמי צבור טעונו תנופה לאחר שחיטה, ואוקי באתרה, התם הוא דחזה ושוק - אבל הכא כמות שהן כמות שהן בחיים.

סב, רב פפא אמר:

דכולי עלמא דון מינה ומינה הוא,

והיינו טעמא דרבי: כי התם, מה התם דבר שמתנה לכהן - אף הכא דבר שמתנה לכהן.

רבינא אמר:

דכולי עלמא דון מינה ואוקי באתרה,

והיינו טעמא דרבנן: **"שלמיהם"**⁴⁰⁸ (ויקרא ז, לד) - ריבויא הוא.

33. סב, ב

ר"י

מה להלן בשלמי יחיד דבר שמתנה לכהן טעון תנופה אף כו'. והיינו כולן שלימים אבל משלמי יחיד אין לכהן אלא חזה ושוק:

שלמיהם. בשלמי יחיד כתיב (ויקרא ז) את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם דמשמע לשון רבים והוה ליה למיכתב לשון יחיד דביחיד משתעי ומדכתיב לשון רבים לומר על חזה ושוק של שלמי צבור שיונפו:

גמירי. מסיני ב' סמיכות בצבור פר העלם דבר של צבור דכתיב (שם ד) וסמכו זקני העדה ושעיר המשתלח דכתיב (שם טז) וסמך אהרן את שתי ידיו וגוי ומצבור הוא ותו ליכא שום סמיכה בצבור:

אותו. (שם ז) ואת חזה התנופה להניף אותו וגוי:

"דבי שמעון אומר:

שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין טְעוּנִין שְׁלֹשׁ מִצּוֹת,

שְׁתֵּים בְּכַל אַחַת וְאַחַת,

וְשְׁלִישִׁית אֵין בָּהֶן.

וְאֵלוֹ הֵן: זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד,

וְזְבַחֵי שְׁלָמֵי צִבּוּר,

וְאַשֶׁם מְצוֹרֵעַ.

"זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד" - טְעוּנִין: סְמִיכָה חַיִּים,

וְתִנּוּפָה שְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶן תִּנּוּפָה חַיִּים.

"זְבַחֵי שְׁלָמֵי צִבּוּר" - טְעוּנִים: תִּנּוּפָה חַיִּים,

וְשְׁחוּטִין,

וְאֵין בָּהֶם סְמִיכָה.

"וְאַשֶׁם מְצוֹרֵעַ" - טְעוּן: סְמִיכָה,

וְתִנּוּפָה חֵי,

וְאֵין בּוֹ תִנּוּפָה שְׁחוּטִין."

וְהָיוּ זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד טְעוּנִין תִּנּוּפָה חַיִּים מִקֵּל וְחוֹמֶר:

וְמָה זְבַחֵי שְׁלָמֵי צִבּוּר - שְׁאֵין טְעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים טְעוּנִין תִּנּוּפָה חַיִּים -

זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד - שְׁטַעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים, אֵינּוּ דִין שְׁטַעוּנִין תִּנּוּפָה חַיִּים?!

מֵיעֵט רַחֲמָנָא גְבִי זְבַחֵי שְׁלָמֵי צִבּוּר **"אוֹתָם"** 409 (ויקרא כג, כ) -

"אוֹתָם" - לְמַעוּטֵי זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד.

וְהָיוּ זְבַחֵי שְׁלָמֵי צִבּוּר - טְעוּנִין סְמִיכָה מִקֵּל וְחוֹמֶר:

וְמָה זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד - שְׁאֵין טְעוּנִין תִּנּוּפָה חַיִּים, טְעוּנִין סְמִיכָה,

זְבַחֵי שְׁלָמֵי צִבּוּר - שְׁטַעוּנִין תִּנּוּפָה חַיִּים, אֵינּוּ דִין שְׁטַעוּנִין סְמִיכָה?!

אָמַר רַבִּינָא:

גְּמִירֵי: שְׁתֵּי סְמִיכוֹת בְּצִבּוּר.

וְהָיָא אֲשֶׁם מְצוֹרֵעַ טְעוּן תִּנּוּפָה שְׁחוּטִין מִקֵּל וְחוֹמֶר:

מָה זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד - שְׁאֵין טְעוּנִין תִּנּוּפָה חַיִּים, טְעוּנִין תִּנּוּפָה שְׁחוּטִין,

אֲשֶׁם מְצוֹרֵעַ - שְׁטַעוּן תִּנּוּפָה חֵי, אֵינּוּ דִין שְׁטַעוּן תִּנּוּפָה שְׁחוּטִין?!

מֵיעֵט רַחֲמָנָא גְבִי זְבַחֵי שְׁלָמֵי יָחִיד **"אוֹתוֹ"** 410 (ויקרא ז, ל) -

"אוֹתוֹ" - לְמַעוּטֵי אֲשֶׁם מְצוֹרֵעַ.

תִּנּוּ רַבָּנִין:

"חֲמִשָּׁה שֶׁהֵבִיאוּ קָרְבָן אֶחָד:

אֶחָד - מִנִּיף עַל יָדֵי בּוֹלָם.

וְהֵאשָׁה - בָּהֶן מִנִּיף עַל יָדָהּ.

וְכֵן הַשּׁוֹלַח קָרְבָּנוֹתָיו מִמְדִּינַת הַיָּם - בָּהֶן מִנִּיף עַל יָדוֹ."

409 והניף מהו אתם על להם הבקרים תנופה לפני יהוה על שני מבשים קדש יהיו ליהוה למהן
410 ידיו תביאנה את אשוי יהוה את החלב על הקזה וביאנו את הקזה להניף אותו תנופה לפני יהוה

34. סג, א

רז"י

מתני' רוחשין. שהכלי עמוק והיה כל השמן במקום אחד וכשמניח אדם אצבעו על המנחה נד השמן בתוכה:
מרחשת. לשון רמש דמתרגמין רחשין:
צפה. שאינה עמוקה אלא שוליה צפין אצל אוגניה ומתפזר השמן באוגני הכלי ולהכי קשה וכמו (שבת דף ה:) צף על פני המים:

גמ'

מאי טעמא דר"י. דמרחשת יש לה כיסוי ומחבת אין לה כיסוי:
אי נימא. דממשמעותא דמדנקראת מרחשת דמשמע דאתיא ארחושי הלב שהוא דבר מכוסה לפיכך מעשיה מכוסין ומחבת באת אמחבואי הפה לשון ניביה שהוא בגלוי:
רחושי הלב. הרהור עבירה:
מחבואי הפה. נבוחי הפה כגון שהרכיל:
נחבאת. טמונה ולב חבוי וטמון הוא:
אלא גמרא. דזו מכוסה וזו מגולה:

סג, א מתניתין

האומר: "הרי עלי במחבת" - לא יביא במרחשת. במרחשת - לא יביא במחבת.

מה בין "מחבת" ל"מרחשת"?

'מרחשת' - יש לה כיסוי.

'מחבת' - אין לה כיסוי,

דברי רבי יוסי הגלילי.

רבי חנינא בן גמליאל אומר:

'מרחשת' - עמוקה,

ומעשיה רוחשין⁴¹¹.

'מחבת' - צפה,

ומעשיה קשין.

גמרא

מאי טעמא דרבי יוסי?

אילימא: 'מרחשת' - דאתיא ארחושי הלב,

כדכתיב: **"רחש לבי דבר טוב"**⁴¹² (תהילים מה, ב).

ו'מחבת' - דאתיא אמחבואי הפה,

כדאמרי אינשי: מנבח נבוחי -

אימא איפכא!

'מחבת' - דאתיא אמחבואי הלב,

כדכתיב: **"למה נחבאת לברוח"**⁴¹³ (בראשית לא, כז),

'מרחשת' - דאתיא ארחושי,

כדאמרי אינשי: הוה מרחשן שיפתותיה!

אלא גמרא גמירי לה.

⁴¹¹ מסורת הש"ס לא גורס. דירסת וילנא: (דבין)

⁴¹² רחש לבי דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר

⁴¹³ למה נחבאת לברוח ותגנב אתי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשרים בתך ובכנור

35. סג, א

רס"י

במרחשת. משמע בתוכה אלמא יש לה תוך:
ועל מחבת. משמע עליה ולא בתוכה דאין לה תוך:
האומר הרי עלי מרחשת. דלא אמר במרחשת:
יהא מונח. הנדר עד שיבא אליהו:

מספקא להו. אי על שם כליין נקראו מחבת ומרחשת שיש כלי ששמו מחבת ויש כלי ששמו מרחשת:

או על שם מעשיהו. נקראו שזו מעשיה רוחשין וזו מעשיה קשין הילכך איכא למימר מנחה נדר ואיכא למימר לא התנדב מנחה אלא כלי שרת עצמו אי על שם הכלי קרי לה קרא מנחה הנעשית במרחשת אבל מנחה גופה לא איקראי מרחשת האי כלי נדר ואינו מביא מנחה אלא אי"כ אמר הרי עלי מנחת מרחשת או הרי עלי במרחשת ואיכא למימר נמי על שם מעשיה איקראי מרחשת ולא על שם כלי אלא המנחה עצמה זה שמה וזה מנחה התנדב ולא כלי יהא מונח עד שיבא אליהו:

כלבוס. גלואוין שם כלי עשוי כעין מחבת שלנו והדופן באמצעות כלפי פנים כזה ומצוייר תוכו גומות גומות וכשהבצק מונח בתוכו הבצק בגומות:

דומה כמין תפוחי הברתים. בלווטי גלנייץ הגדילים באלונים שקורין קשטני"א כדמתרגמינן (ישעיהו ו) כאלה וכאלון כבוטמא וכבלווטא:

ואומר וכל נעשה וגו'. אלמא מדהכא כתיב במרחשת והכא כתוב על מחבת ש"מ על שם כליין נקראו דזו צפה וזו עמוקה:

"דבי חנינא בן גמליאל אומר:

'מרחשת' - עמוקה,

ומעשיה רוחשין⁴¹⁴.

'מחבת' - צפה,

ומעשיה קשין."

'מרחשת' - עמוקה,

דכתיב: "וכל נעשה במרחשת"⁴¹⁵ (ויקרא ז, ט).

'מחבת' - צפה,

דכתיב: "על מחבת" (ויקרא ז, ט).

תנו רבנן:

"בית שמאי אומרים:

האומר: "הרי עלי מרחשת" - יהא מונח עד שיבא אליהו.

מספקא להו אי על שום כלי נקראו או על שום מעשיהו.

ובית הלל אומרים:

כלי היה במקדש ומרחשת שמה,

ודומה כמין כלבוס עמוק,

וכשבצק מונח בתוכו דומה כמין תפוחי הברתים,

וכמין בלוטי היוונים,

ואומר: "וכל נעשה במרחשת ועל מחבת" (ויקרא ז, ט)."

אלמא: על שום הכלים נקראו,

ולא על שום מעשיהם.

⁴¹⁴ מסורת השי"ס לא גורס. דירסת וילנא: (דבין)

⁴¹⁵ וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהו המקריב אתה לז תהיה

36. סג, א

רפ"י

מתני' כופח. מין תנור קטן
מקום שפיתת קדירה אחת:
רעפים. טיבל"ש:
יורות הערביים. יורות של אותו
מקום ומסיקים אותן ואופין
בהן חלות:
רבי יהודה אומר כו'. דכופח מין
תנור הוא:
מנחת מאפה. כתיב בה חלות
ורקיקין בויקרא:
לא יביא מחצה חלות כו'.
דאמרין בפרק אלו מנחות
(לקמן עו.) כל המנחות באות
עשר וזה לא יביא ה' חלות וה'
רקיקין אלא הכל חלות או הכל
רקיקין:
מפני שהן קרבן אחד. ששניהם
כתובים במנחה אחת:

גמ'
תנור תנור. ואין ריבוי אחר ריבוי
אלא למעט חד בויקרא קרבן
מנחה מאפה תנור ובצו את אהרן
כתיב וכל המנחה אשר תאפה
בתנור:
הקדישן בתנור. שהתנור
מקדשן:
ומי אית ליה לר' שמעון. דתנור
מקדש שום קרבן:
כשרות בעזרה וכשרות אבית
פאגי. חוץ לחומת העזרה חומה
אחת וכן שמה ואי ס"ד תנור
מקדש איפסלו ביוצא:
לשם תנור. שכשיקדישנה
לסולת יאמר על מנת לאפותה
בתנור אני מקדישה:

מתניתין

"הרי עלי בתנור" - לא יביא מאפה כופח,
ולא מאפה רעפים,
ומאפה יורות הערביים.
רבי יהודה אומר:
רצה מביא מאפה כופח.

"הרי עלי מנחת מאפה" - לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין.
רבי שמעון: מתיר,
מפני שהוא קרבן אחד.

גמרא

תנו רבנן:

"מאפה תנור"⁴¹⁶ (ויקרא ב, ד) - ולא מאפה כופח,
ולא מאפה רעפים,
ולא מאפה יורות הערביים.

רבי יהודה אומר:

"תנור" "תנור" - שני פעמים,
להכשיר מאפה כופח.

רבי שמעון אומר:

"תנור" "תנור" - שני פעמים,
אחד - לשתהא אפיתן בתנור,
ואחד - לשתהא הקדישן בתנור.

ומי אית ליה לרבי שמעון האי סברא?
והתנן:

"רבי שמעון אומר:

לעולם הוי רגיל לומר:

שתי הלחם ולחם הפנים - נשרות בעזרה,

ונשרות בבית פאגי" (מנחות צו.).

אמר רבא:

אימא: לשתהא הקדישן לשום תנור.

⁴¹⁶ ומי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משהים בשמן

37. סג, א

כ"ט

וכי תקריב. קרבן מנחת מאפה תנור כשתרצה לעשות מדעתך: **דבר רשות**. כלומר דבר זה רשות הוא ולא חובה שאם לא ירצה לא יקריב מנחה:

וכי נאמר קרבן קרבן. אחד לחלות ואחד לרקיקין דליהוי משמע דשני קרבנות הם:

והלא לא נאמר אלא קרבן אחד. ואע"פ כן כתב בו שני מינין אלמא שניהו נקראין קרבן אחד:

ובוללן. דלאחר אפייתן פותתן ומערבן עד שמחזירן לסלתן כדאמר באלו מנחות (לקמן עה.) ואחר כך בוללן כאחת בשמן: רבי יוסי ברבי יהודה כאבוח סבירא ליה כדמפרש לקמן:

מה וכל האמור למטה שני מינין. נעשה במרחשת ובמחבת שתי מינין קרבן הוא ואם הביא מחצה מזה ומחצה מזה לא יצא וכל מנחה בלולה בשמן וחריבה שני מינין הן:

אף כל וכו'. שני מינין הן כלומר חלות ורקיקין האמורים בויקרא שני מינין ואין מצטרפין:

שפיר קאמר רבי שמעון. וכי נאמר קרבן קרבן: הפסיק הענין שאין באין כאחת:

ורבי שמעון אמר לך. אי לא כתב בשמן לכל חד: ה"א. הואיל ואין הפסק דווקא קאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין:

איכא בינייהו דיעבד. לרבי יהודה דיליף טעמא מקרבן אחד דיעבד כשרות לר' יוסי דיליף מבלולה וחריבה כי היכי דבלולה דהיא מנחת נדבה וחריבה דהיא מנחת חוטא אפילו דיעבד אם עירבן פסולות כדאמר (ויקרא ה) לא ישים עליה שמן ואם שם פסול הכי נמי חלות ורקיקין דיעבד לא:

"הרי עלי מנחת מאפה" - לא יביא מחצה חלות, ומחצה רקיקין.

רבי שמעון: מתיר,

מפני שהוא קרבן אחד.

תנו רבנן:

"וכי תקריב"⁴¹⁷ (ויקרא ב, ד) - בשתקריב לעשות דבר רשות.

"קרבן מנחה" - אומר רבי יהודה:

מנין לאומר: "הרי עלי מנחת מאפה" שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין?

תלמוד לומר: "קרבן מנחה" - קרבן אחד אמרתי לך,

ולא שנים ושלשה קרבנות.

אמר לו רבי שמעון:

וכי נאמר "קרבן" "קרבן" שני פעמים? והלא לא נאמר אלא "קרבן" אחד!

ונאמר בו: "חלות ורקיקין",

מעתה רצה להביא חלות - מביא,

רקיקין - מביא,

מחצה חלות ומחצה רקיקין - מביא,

ובוללן וקומץ משניהם,

ואם קמץ ועלה בידו מאחד על שניהם - יצא.

רבי יוסי בר רבי יהודה אומר:

מנין לאומר: "הרי עלי מנחת מאפה" - שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין?

תלמוד לומר: "וכל מנחה אשר תאפה בתנור,

וכל נעשה במרחשת,

ועל מחבת - לפהו המקריב אותה לו תהיה.

וכל מנחה בלולה בשמן וחריבה - לכל בני אהרן תהיה"⁴¹⁸ (ויקרא ז, ט-י).

מה "וכל" האמור למטה - שני מינין חלוקין,

אף "וכל" האמור למעלה - שני מינין חלוקין."

ורבי יהודה שפיר קאמר רבי שמעון!

אמר לך:

כיון דכתיב: "בשמן ... בשמן" (ויקרא ב, ד) - כמאן דכתיב "קרבן" "קרבן" דמי.

ורבי שמעון?

אי לא כתיב "בשמן ... בשמן" - הוה אמינא: דווקא מחצה חלות ומחצה רקיקין,

אבל חלות לחוד יהו, ורקיקין לחוד יהו - אימא לא.

קא משמע לן.

רבי יוסי ברבי יהודה היינו אבות!

איכא בינייהו:

דאי עבד:

הדרן עלה פל המנחות

⁴¹⁷ וכי תקריב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולה בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן

⁴¹⁸ וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לפהו המקריב אתה לו תהיה. וכל מנחה בלולה בשמן וחריבה לכל בני אהרן

תהיה איש פאחיו